

Rekenhof

Jaarverslag 2015

Verslag van het Rekenhof aan de Kamer van volksvertegenwoordigers
Brussel, juni 2016

Rekenhof

Jaarverslag 2015

*Verslag goedgekeurd in de algemene vergadering
van het Rekenhof van 16 juni 2016*

controleren
evalueren
informereren

Jaarverslag 2015

Voorwoord	5
Over het jaarverslag	7
Hoofdstuk 1: Voorstelling van het Rekenhof	9
1.1 Visie, waarden en opdrachten	9
1.2 Organisatie	10
1.3 Middelen	12
1.4 Werking	16
Hoofdstuk 2: Evolutie van de financiële controle en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Normatief kader	19
2.3 Financiële controle bij de entiteiten op weg naar certificering	20
2.4 Entiteiten met certificering: eerste ervaringen	32
2.5 Conclusie	39
Hoofdstuk 3: Auditresultaten	41
3.1 Uitvoering van de controles	41
3.2 Impact van de controles	47
3.3 Belangstelling van de media en derden voor de publicaties	48
Hoofdstuk 4: Internationale betrekkingen	49
4.1 Europese Rekenkamer	49
4.2 Organisaties van hoge controle-instellingen	49
4.3 Controle van internationale organisaties of projecten	51
4.4 Buitenlandse delegaties	51
Hoofdstuk 5: Externe activiteiten	53
5.1 Deelname aan activiteiten georganiseerd door het Informatiecentrum voor het Bedrijfsrevisoraat (ICCI)	53
5.2 Deelname aan activiteiten georganiseerd door universiteiten of onderwijsinstellingen	53
5.3 Subcommissie Rekenhof – Kamer van volksvertegenwoordigers, in samenwerking met het Centrum voor de Studie van het Europees Strafrecht	54
5.4 Studiedag georganiseerd door het Vlaams Evaluatieplatform	54
5.5 Belgisch-Nederlands politicologenetmaal georganiseerd door de Vereniging voor Politieke Wetenschappen en de Nederlandse Kring voor de Wetenschap der Politiek	54
5.6 Presentatie van verslagen van het Rekenhof op verzoek van derden	54
5.7 Door de overheid georganiseerde studiedagen	55
5.8 Uiteenzetting over overheidsopdrachten	55
5.9 Bijdragen in verschillende publicaties	55
Bijlagen	57

Voorwoord

Het Rekenhof bereidt zich al enige jaren voor op een nieuwe en belangrijke opdracht, namelijk het certificeren van de rekeningen van de overheid. De concrete invulling daarvan krijgt meer en meer vorm op alle beleidsniveaus. De nieuwe opdracht is een belangrijke uitdaging, niet alleen wegens de strakke deadlines, maar ook omdat de taak zeer complex is en de situaties bij de diverse componenten van de Staat sterk uiteenlopen.

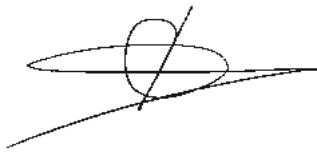
De certificering van de rekeningen van de overheid ligt in het verlengde van de hervorming van de overheidsboekhouding die in 2003 werd ingevoerd, ook al werd dat niet uitdrukkelijk vermeld in de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, noch in de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof.

Op grond van de wet van 16 mei 2003 hebben de deelstaatentiteiten de mogelijkheid om binnen het wettelijk afgebakende algemene kader, de bepalingen met betrekking tot hun begrotingen, hun boekhouding en hun financiën specifiek, preciezer of strikter te definiëren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Duitstalige Gemeenschap hebben als eersten van die mogelijkheid gebruik gemaakt om de certificering van hun algemene rekening door het Rekenhof op te nemen in hun ordonnanties en decreten.

Met het oog op de uitvoering van die nieuwe opdracht heeft het Rekenhof grondig nagedacht met de bedoeling het begrip *certificering* af te bakenen, het bijbehorende normenkader te preciseren en de voorwaarden te formuleren die noodzakelijk zijn om de certificering op gepaste en betrouwbare wijze te kunnen uitvoeren. De resultaten van die denkoefening werden besproken in een artikel in het jaarverslag 2011.

De opdracht kreeg een meer concrete invulling, nadat de richtlijn van de Raad van de Europese Unie van 8 november 2011 was omgezet in Belgisch recht. De Europese richtlijn legt immers de verplichting op om de overheidsboekhouding te laten doorlichten door onafhankelijke auditor-ganen. Twee wetten van 10 april 2014 hebben die opdracht aan het Rekenhof toevertrouwd door de certificering, door het Rekenhof, van de algemene rekening van de federale Staat en van de deelstaatentiteiten op te nemen in de wetten van 16 en 22 mei 2003, en zulks uiterlijk vanaf 2020.

Daarom achtten we het nuttig om in dit jaarverslag 2015 een hoofdstuk te wijden aan de analyse van de manier waarop de financiële controle is geëvolueerd in de entiteiten die op weg zijn naar certificering (de federale overheid, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie, het Waals Gewest). Het hoofdstuk bespreekt ook de ervaringen die zijn voortgevloeid uit de eerste certificeringen (Duitstalige Gemeenschap, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie). Daaruit komt naar voren dat de diverse entiteiten zeer verschillend georganiseerd zijn en dat het Rekenhof zijn auditproces bijgevolg zal moeten afstemmen op de eigenheden van elke entiteit, er onderwijl op toeziend dat de wettelijke normen en internationale standaarden rigourens en op coherente wijze worden toegepast.

I. Desomer

Voorzitter

Ph. Roland

Eerste voorzitter

Over het jaarverslag

Doel

Het Belgische Rekenhof is een onafhankelijke instelling die voor rekening van de wetgevende macht belast is met de externe controle van de ontvangsten en de uitgaven van de regeringen.

Met het jaarverslag verschaft het Rekenhof informatie over de manier waarop het jaar na jaar zijn visie, zijn waarden en zijn opdrachten vorm geeft, rekening houdend met de middelen waarover het beschikt.

Het Rekenhof legt met dit verslag verantwoording af over zijn werking.

Structuur en doelgroep

Het jaarverslag bevat drie delen: de voorstelling van het Rekenhof (hoofdstuk 1), een thema uit de actualiteit van de instelling (hoofdstuk 2) en de resultaten van zijn werking (hoofdstukken 3 tot 5).

Het jaarverslag wordt gericht aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het wordt ook toegezonden aan de Koning, de vertegenwoordigers van de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht van België, en aan de voorzitters van de buitenlandse hoge controle-instellingen waarmee het Rekenhof nauwe relaties onderhoudt. Het is beschikbaar op de internetsite van het Rekenhof: www.rekenhof.be.

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

1.1 Visie, waarden en opdrachten

Het Rekenhof beschikt over een missieverklaring waarin het zijn visie presenteert, de waarden die aan de basis liggen van een goede uitvoering van zijn werkzaamheden en de strategieën die het gebruikt om zijn opdrachten te vervullen.

1.1.1 Visie

Het Rekenhof streeft naar een verbetering van de werking van de overheid door zijn controles en door de evaluatie van het overheidsbeleid.

1.1.2 Waarden

Het Rekenhof hecht als instelling in het bijzonder belang aan zijn onafhankelijkheid, een kwaliteitsvolle informatie, een ondersteuning van het behoorlijk bestuur, een dynamisch personeelsbeleid, en aan zijn relaties met de buitenwereld.

Om het handelen en het gedrag te stimuleren die passen bij de waarden van de instelling zoals die zijn gedefinieerd in de missieverklaring, heeft het Rekenhof een ethische code goedgekeurd. Die code geldt voor zijn leden en personeelsleden en bevat de waarden van onafhankelijkheid, deskundigheid, integriteit, onpartijdigheid, vertrouwelijkheid, loyaliteit en respect. De leden en personeelsleden verbinden zich ertoe die waarden toe te passen in hun dagelijkse werkzaamheden, om zo het vertrouwen dat het Rekenhof geniet, te versterken.

1.1.3 Opdrachten

Naast zijn functie als budgettaire raadgever oefent het Rekenhof een financiële controle, een wettigheids- en regelmatigheidscontrole, en een controle op de goede besteding van de overheidsgelden uit. Die controles hebben betrekking zowel op de ontvangsten als op de uitgaven van de federale Staat, de gemeenschappen en gewesten, de openbare instellingen die ervan afhankelijk zijn en de provincies. Het Rekenhof informeert de parlementen en provincieraden geregeld over de resultaten van die controles.

Het Rekenhof heeft ook een rechtsprekende bevoegdheid ten aanzien van de rekenplichtigen van wie de rekeningen een tekort vertonen.

Tot slot heeft het Rekenhof specifieke opdrachten in het kader van het behoorlijk bestuur (mandatenlijsten en vermogensaangiften van openbare mandatarissen en hoge ambtenaren, adviezen over de financiële verslagen van de politieke partijen, adviezen over de verkiezingsuitgaven), op het vlak van de verdeling van de financiële middelen tussen de gemeenschappen en gewesten (leerlingentelling, fiscale loyaliteit op het vlak van personenbelasting) en op basis van zijn expertise (budgettaire en financiële weerslag van wetsvoorstellen, rekeningen van dotatiegerechtigde instellingen).

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

1.2 Organisatie

Het Rekenhof wordt gevormd door een college van twaalf leden dat wordt bijgestaan door een ambtenarenkorps.

1.2.1 *College van het Rekenhof*

De leden van het Rekenhof worden door de Kamer van volksvertegenwoordigers benoemd voor een hernieuwbaar mandaat van zes jaar. Om hun onafhankelijkheid en hun onpartijdigheid te waarborgen, heeft de wetgever een stelsel van onverenigbaarheden en verbodsbepalingen ingevoerd. De wedden en pensioenen van de leden van het Rekenhof zijn bij wet vastgelegd.

Het Rekenhof is samengesteld uit een Nederlandse kamer en een Franse kamer, die samen de algemene vergadering vormen. Elke kamer bestaat uit een voorzitter, vier raadsheren en een griffier. De oudstbenoemde voorzitter en griffier dragen respectievelijk de titel van eerste voorzitter en hoofdgriffier.

Algemene vergadering			
Nederlandse kamer		Franse kamer	
Voorzitter	Ignace Desomer	Eerste voorzitter	Philippe Roland
Raadsheren	Jozef Beckers	Raadsheren	Michel de Fays
	Jan Debucquoy		Pierre Rion
	Rudi Moens		Didier Claisse
	Hilde François		Franz Wascotte
Hoofdgriffier	Jozef Van Ingelgem	Griffier	Alain Bolly

Op 31 maart 2015 bereikte raadsheer Romain Lesage de maximumleeftijd bepaald door artikel 1 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof. Ingevolge zijn vertrek heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers op 26 maart 2015 mevrouw Hilde François benoemd tot raadsheer bij het Rekenhof (Nederlandse kamer). Mevrouw François werd geïnstalleerd op 5 mei 2015, nadat ze op 1 april 2015 de eed had afgelegd.

1.2.2 *Administratieve diensten*

De diensten van het Rekenhof zijn onderverdeeld in drie sectoren die samen tien directies omvatten. Die worden elk geleid door een eerste-auditeur-directeur.

Sector I is een ondersteunende sector. Hij bestaat uit de directie Coördinatie en Studies, die ook de griffie van de mandatenlijsten en vermogensaangiften omvat, en de directie Algemene Zaken.

Sectoren II (federaal) en III (gemeenschappen en gewesten) zijn operationele sectoren. Ze zijn samengesteld uit directies die tot de financiële of tot de thematische pijler behoren.

De financiële pijler onderzoekt de begroting, verricht financiële audits en controleert de rekeningen van de overheidsdiensten en rekenplichtigen.

De thematische pijler verricht de audits naar de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen en de procedures, alsook naar de goede besteding van de overheidsgelden om de doelmatigheid, doeltreffendheid en zuinigheid van een dienst, een proces of een beleid te meten.

De indeling in sectoren sluit aan bij de bevoegdheden van respectievelijk de algemene vergadering, de Nederlandse kamer en de Franse kamer.

De algemene vergadering is bevoegd voor de dossiers in verband met de federale Staat, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Duitstalige Gemeenschap, de openbare instellingen die ervan afhangen, alsook voor de interpretatie van de Europese en federale regelgeving.

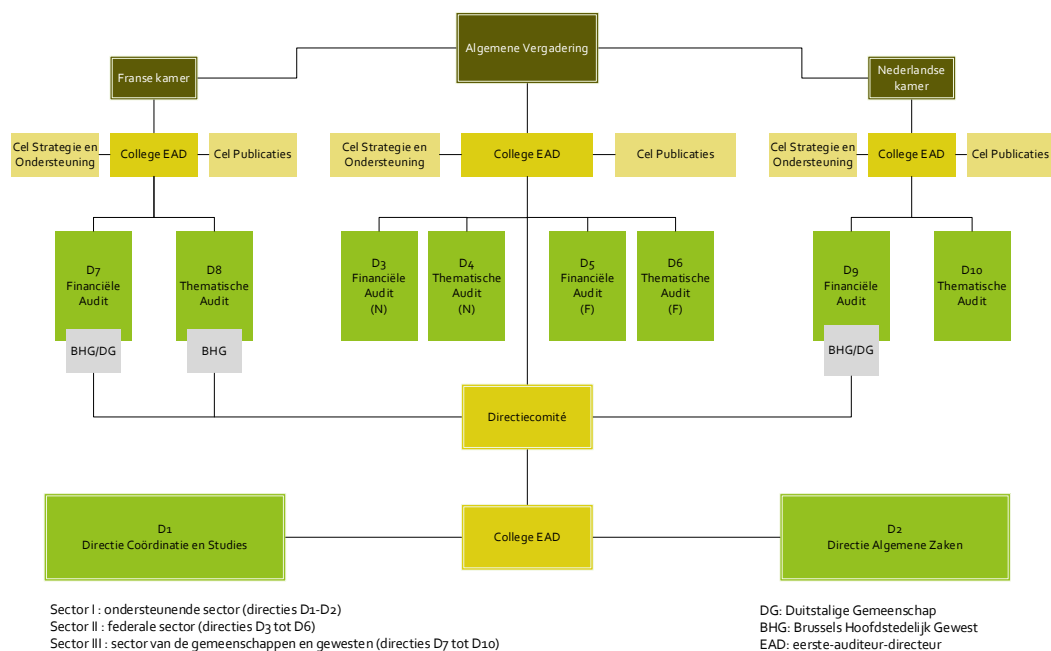
De Nederlandse kamer is exclusief bevoegd voor de dossiers betreffende de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de openbare instellingen die ervan afhangen en de Vlaamse provincies.

De Franse kamer is exclusief bevoegd voor de dossiers aangaande de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie, het Waals Gewest, de openbare instellingen die ervan afhangen en de Waalse provincies.

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

1.2.3 Organigram van de diensten van het Rekenhof

1.3 Middelen

1.3.1 Human resources

Het Rekenhof benoemt en ontslaat zijn personeelsleden. De personeelsformatie voorziet in 620 betrekkingen, gelijk verdeeld onder Nederlandstaligen en Franstaligen.

In 2015 stelde het Rekenhof gemiddeld 512 personen tewerk (455 statutairen en 57 contractuelen). De meesten oefenen de functie van auditeur of controleur uit.

Op het vlak van de personeelsformatie werden in 2015 27 indiensttredingen en 35 uitdiensttredingen geregistreerd. Tot 2018 worden 27 nieuwe uitdiensttredingen verwacht. Dat is 5,27 % van de gemiddelde formatie in 2015.

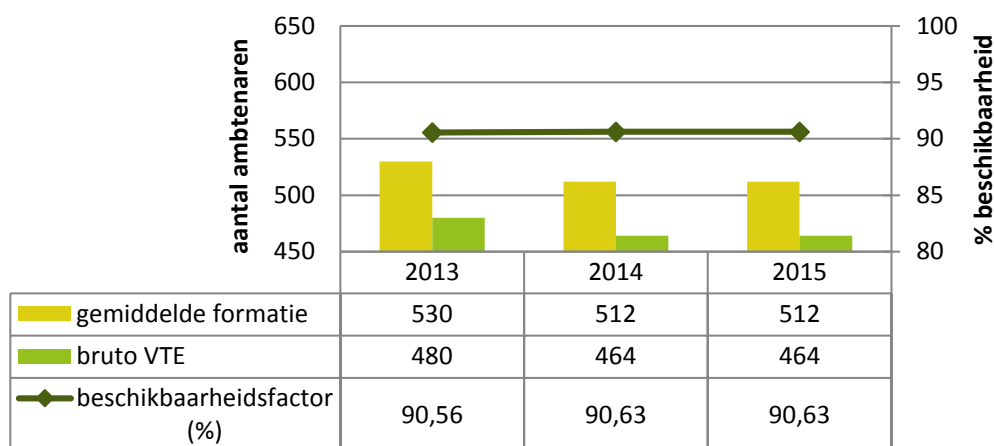
In de loop van het jaar heeft 75,36 % van de personeelsleden minstens één opleidingssessie gevolgd. Het aantal vormingsdagen ligt iets lager dan in 2014, maar er hebben meer personen een opleiding gevolgd. Het aanbod aan interne opleidingen was gediversifieerder, waardoor meer personeelsleden werden bereikt.

De nieuw aangestelde leidend ambtenaren volgden een opleidingssessie waarbij de externe preventieadviseur van het Rekenhof toelichting gaf bij de wet- en regelgeving inzake de preventie van psychosociale risico's en in het bijzonder bij de rol en verantwoordelijkheid van iedere leidinggevende.

De commissie voor overleg met de vakverenigingen en het comité voor preventie en bescherming op het werk zijn in 2015 respectievelijk twee en acht keer samengekomen.

Personeel – Enkele cijfers

Beschikbaarheidsfactor van de formatie – De formatie in voltijdse bruto-equivalenten gedeeld door de gemiddelde formatie

De *gemiddelde formatie* is het totaal aantal werkdagen van de personeelsleden die een juridische band met het Rekenhof hebben, gedeeld door 365.

De *formatie uitgedrukt in voltijdse bruto-equivalenten (bruto VTE)* is de som van de werkdagen van alle personeelsleden die tijdens het jaar een juridische band met het Rekenhof hebben, met uitsluiting van de niet betaalde afwezigheids- en vakantiedagen (bv. deeltijds, onderbreking van de beroepsloopbaan, halftijdse vervroegde uittreding, zending, enz.), gedeeld door het aantal werkdagen per jaar van een voltijds personeelslid.

De *beschikbaarheidsfactor van de formatie* is gelijk aan de formatie in bruto VTE gedeeld door de gemiddelde formatie, uitgedrukt in procenten.

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

Tabel 1 – *Formatie uitgedrukt in fysieke eenheden op 31 december 2015 per taalrol, volgens geslacht en per niveau*

	Nederlandse taalrol		Franse taalrol		Totaal	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Niveau A	105	40	92	57	197	97
Niveau B	42	16	41	18	83	34
Niveau C	2	17	3	19	5	36
Niveau D	13	18	13	17	26	35
Totaal	162 (64 %)	91 (36 %)	149 (57 %)	111 (43 %)	311 (61 %)	202 (39 %)

Tabel 2 – *Formatie uitgedrukt in fysieke eenheden op 31 december per leeftijdscategorie*

	2013	2014	2015
34 jaar of jonger	55	64	57
35 tot 44 jaar	119	127	116
45 tot 54 jaar	205	191	188
55 jaar en ouder	145	144	152

Tabel 3 – *Indiensttredingen en uitdiensttredingen*

	2013	2014	2015
Indiensttredingen	10	32	27
Uitdiensttredingen	28	34	35

Tabel 4 – *Vormingsinspanningen*

	2013	2014	2015
Aantal vormingsdagen	1.370	1.842	1.765
Vormingspercentage (%)	54,58	64,87	75,36

Het *vormingspercentage* weerspiegelt het aantal personeelsleden dat tijdens het jaar minstens één dag opleiding heeft gevolgd, gedeeld door het bruto VTE van het jaar en uitgedrukt in procenten.

1.3.2 Financiële middelen

De uitvoeringsrekeningen van de begroting van het Rekenhof worden door zijn algemene vergadering aangenomen op basis van het verificatierapport van de oudste raadsheer in rang van elke kamer en worden, na onderzoek door de Commissie voor de Comptabiliteit, door de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurd.

De rekening voor 2015 sluit af met een globaal resultaat van 6,41 miljoen euro. In vergelijking met 2014 daalde de dotatie met 0,42 miljoen euro.

In 2015 is 1,25 miljoen euro minder uitgegeven dan in 2014. Een vordering van 2,01 miljoen euro werd echter betwist en werd niet opgenomen bij de uitgaven.

Financiële middelen – Enkele cijfers

Tabel 5 – Begrotingen van het Rekenhof (in duizend euro)

	2013 (aangepast)	2014 (aangepast)	2015 (aangepast)	2016 (initieel)
Ontvangsten	49.910,50	50.014,00	49.556,40	49.138,40
Uitgaven	53.621,20	53.810,00	53.068,30	53.150,10
Begrotingsresultaat van het jaar	- 3.710,70	- 3.796,00	- 3.511,90	- 4.011,70
Overgedragen boni	2.390,00	3.796,00	3.511,90	4.011,70
Aan te wenden boni	0,00	0,00	0,00	0,00
Aan te wenden reserve	120,00	0,00	0,00	0,00
Globaal resultaat	- 1.200,70	0,00	0,00	0,00

Tabel 6 – Uitvoeringsrekeningen van de begroting van het Rekenhof (in duizend euro)

	2013	2014	2015 (voorlopig)
Ontvangsten	49.954,90	50.031,53	49.574,73
Uitgaven	48.847,38	47.930,21	46.675,40
Begrotingsresultaat van het jaar	1.107,52	2.101,32	2.899,33
Overgedragen boni	2.389,88	3.795,50	3.511,90
Aan te wenden boni	0,00	0,00	0,00
Aan te wenden reserve	14,50	0,00	0,00
Globaal resultaat	3.511,90	5.896,82	6.411,23

HOOFDSTUK 1

Voorstelling van het Rekenhof

Tabel 7 – Verdeling van de uitgaven van het Rekenhof (in duizend euro)

	2013	2014	2015 (voorlopig)
Lonen	40.741,46	39.822,13	40.939,86
Andere uitgaven	8.105,91	8.108,08	5.735,54

1.3.3 Materiële middelen

1.3.3.1 Beheer van het gebouw

Het Rekenhof betreft sinds 1984 een gebouwencomplex aan de Regentschapsstraat 2 in het centrum van Brussel. Het beheer gebeurt in samenwerking met de Regie der Gebouwen.

1.3.3.2 Informatica

Het Rekenhof beschikt over een computernetwerk met een 20-tal fysieke productieservers (op 9 ervan draaien een 45-tal virtuele servers), 8 appliances en een SAN/NAS systeem in cluster. Op dat netwerk zijn ongeveer 600 pc's en 25 pc-terminals aangesloten.

De meeste personeelsleden die controle ter plaatse uitvoeren, beschikken over een draagbare computer. Een groot deel van hen heeft toegang tot het netwerk van het Rekenhof via een VPN-verbinding.

1.4 Werking

1.4.1 Zittingen

De Nederlandse kamer, de Franse kamer en de algemene vergadering komen elke week samen. Daarnaast kunnen buitengewone vergaderingen worden bijeengeroepen. De zittingen zijn niet openbaar. In 2015 heeft het Rekenhof 175 keer vergaderd.

Tabel 8 – Zittingen van het Rekenhof

	2013	2014	2015
Nederlandse kamer	56	62	55
Franse kamer	59	62	58
Algemene vergadering	68	62	62

1.4.2 Briefwisseling

Het Rekenhof neemt rechtstreeks contact met de ministers en de algemene besturen. De bevoegde overheid is verplicht binnen een maand te antwoorden. Die termijn kan door het Rekenhof worden verlengd.

Het Rekenhof voert daarentegen geen briefwisseling over zijn dossiers met particulieren of privéondernemingen.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

2.1 Inleiding

Ingevolge richtlijn 2011/85/EU dienen de overheidsboekhoudingen te worden geauditeerd door onafhankelijke auditinstellingen. Deze richtlijn werd in Belgisch recht omgezet: de federale Staat en de gemeenschappen en gewesten werden verplicht hun algemene rekening voor certificering aan het Rekenhof voor te leggen, uiterlijk in 2020.

Het eerste deel van dit artikel zet de normatieve bepalingen uiteen die de controle van het Rekenhof regelen. Het tweede en derde deel, betreffende, enerzijds de entiteiten waarvoor de certificering nog niet geldt en, anderzijds, waarvoor ze al wel wordt uitgevoerd, beschrijven de manier waarop het Rekenhof zijn financiële controle uitoefent, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de toepasselijke normen, en besteden bijzondere aandacht aan de ervaringen met de certificering van de rekeningen. De conclusie schetst de reikwijdte van de certificering zoals elk bestuursniveau dit heeft vastgesteld.

2.2 Normatief kader

2.2.1 Belgische wetgeving

De wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof, en de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, hebben het juridisch kader van de overheidsboekhouding grondig gewijzigd doordat ze inzonderheid de verschillende entiteiten verplichten een dubbele boekhouding te voeren. De regels die door elk van beide bovenvermelde wetten worden uitgevaardigd, moeten door elke specifieke wetgever worden gevolgd, die deze regels enkel mag expliciteren of er modaliteiten voor mag opleggen, maar er zich niet aan mag onttrekken. Diezelfde wetgever mag zichzelf daarentegen extra eisen opleggen.

2.2.2 Europees kader voor de begrotingscoördinatie

De Raad van 8 november 2011 heeft een richtlijn uitgevaardigd¹ met de regels waaraan het begrotingskader van een lidstaat moet voldoen. Die richtlijn bevat de verplichting dat de overheidsboekhoudingen worden geauditeerd door onafhankelijke auditinstellingen. Twee wetten van 10 april 2014 met het oog op de gedeeltelijke omzetting van de richtlijn 2011/85/EU hebben die onafhankelijke audit toegewezen aan het Rekenhof. Zij doen dit door in bovenvermelde basiswetten van 16 mei 2003 en van 22 mei 2003 een certificeringsopdracht van de algemene

¹ Richtlijn 2011/85/EU tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

rekeningen van de federale Staat en van de gedefedereerde entiteiten in te schrijven die door het Rekenhof moet worden gerealiseerd².

2.2.3 Internationaal normatief kader

De ISSAI-normen die werden aangenomen door de Internationale organisatie van de hoge controle-instellingen van de overheidsfinanciën (INTOSAI), vormen het internationaal normatief kader dat van toepassing is op de certificering van de rekeningen van de entiteiten van de openbare sector door het Rekenhof. De volgende werkzaamheden moeten worden gerealiseerd om financiële audits op basis van de ISSAI-normen uit te voeren:

- De gecontroleerde entiteiten regelmatig opvolgen om de verrichtingen en processen te identificeren die risico lopen op significante anomalieën;
- Audits plannen, d.i. een algemene auditstrategie en een werkprogramma uittekenen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de audit te verhogen en om het auditrisico³ terug te brengen tot een voldoende laag niveau, zodat het verenigbaar is met het niveau van de redelijke zekerheid van de geformuleerde opinie;
- De bewijskrachtige elementen vergaren die noodzakelijk zijn overeenkomstig het auditplan en die beantwoorden aan de kwaliteitscriteria die door de normen zijn opgelegd⁴;
- De auditresultaten extern communiceren.

Het Rekenhof heeft als volwaardig lid van INTOSAI in zijn missieverklaring bevestigd dat het deze internationale auditnormen in aanmerking neemt.

2.3 Financiële controle bij de entiteiten op weg naar certificering

2.3.1 Federale overheid

2.3.1.1 Controleopdracht van het Rekenhof

De wet van 10 april 2014 belast het Rekenhof uiterlijk vanaf de rekeningen over het begrotingsjaar 2020 met een certificeringsopdracht van de algemene rekening van de federale Staat. Die algemene rekening bevat de rekeningen van de diensten van algemeen bestuur en de rekeningen van de andere categorieën van diensten opgesomd in artikel 2 van de wet van 22 mei 2003⁵.

2 De certificeringsopdracht die is vermeld in de beide wetten van 10 april 2014, steunt op de omzetting van artikel 3.1 van de richtlijn 2011/85/EU van de Raad van 8 november 2011 tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten. Dat artikel 3.1 stelt dat *de nationale stelsels voor overheidsboekhouding, die volledig en coherent alle subsectoren van de overheid bestrijken en die de informatie bevatten die nodig is om transactiegegevens te genereren ter voorbereiding van op de ESR-norm gebaseerde gegevens, worden onderworpen aan interne controle en onafhankelijke audits.*

3 Het auditrisico is het risico dat het auditverslag onjuist kan zijn (ISSAI-200 normen, § 49, 50 en 51).

4 Norm van niveau vier, ISSAI 500.

5 I.c. de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, de administratieve openbare instellingen en de staatsbedrijven.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

De memorie van toelichting bij de wet van 10 april 2014⁶ geeft aan dat onder het begrip certificering wordt verstaan: het met redenen omklede en gedetailleerde oordeel over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de getrouwheid van de doorgestuurde rekening.

2.3.1.2 Huidige controlemethodiek van de algemene rekening van het algemeen bestuur van de federale Staat en voorbereiding van het certificeringsproces

A) Jaarrekening

De controle van de jaarrekening verloopt hoofdzakelijk in drie fasen, nl. door recurrente controles, eindejaarscontroles en financieel-thematische audits.

De recurrente controles slaan op een selectie van verantwoordingsstukken die in het gecontroleerde boekjaar werden geregistreerd en die aan de basis liggen van boekingen met betrekking tot de ontvangst- en uitgavecyclus.

De eindejaarscontroles hebben betrekking op de diverse boekhoudrubrieken van de jaarrekening en op boekingen in SAP/Fedcom die specifiek te maken hebben met de afsluiting van de algemene boekhouding. Jaarlijks wordt een controleprogramma opgesteld met de prioriteiten (op basis van een risicoanalyse en opmerkingen uit de vroegere rekeningcontroles). De controles richten zich op de tijdige en correcte boeking van de vastgestelde rechten, de aansluiting tussen de algemene en de budgettaire boekhouding en de toerekening van kosten en opbrengsten aan de juiste periode.

Voor de controle van de jaarrekening maakt het Rekenhof gebruik van materialiteitsgrenzen. De materialiteit wordt op niveau van het departement berekend. Voor de uitgaven worden 3 risiconiveaus in rekening gebracht (hoog, midden en laag), een keuze die te maken heeft met de aard van de uitgaven, de monitoring van het departement en de ervaringen met vroegere rekeningcontroles en audits. Voor de controles van de niet-fiscale ontvangsten past het Rekenhof niet dezelfde materialiteit toe als voor de uitgaven; de grote verscheidenheid aan niet-fiscale ontvangsten noopt tot een aparte methodologie. Tot slot varieert de materialiteitsdrempel voor de eindejaarsverrichtingen volgens de rubrieken van de jaarrekening.

B) Uitvoeringsrekening van de begroting

De controlemethode van de jaarrekening wordt mutatis mutandis toegepast op de controle van de uitvoeringsrekening van de begroting. Een belangrijk gegeven is hierbij de aansluiting tussen de algemene en de budgettaire boekhouding.

⁶ Parl. Stuk, Kamer, 2010-2014, nr. 3408/001 en nr. 3409/001, p. 14-15.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

2.3.1.3 *Huidige controlemethodiek van de rekeningen van de andere categorieën van diensten en voorbereiding van het certificeringsproces*

De entiteiten die rekeningen aan het Rekenhof moeten voorleggen, doen dit op basis van boekhoudsystemen die onderling zeer heterogeen zijn. In de huidige stand van de wetgeving bestaat voor de meeste instellingen geen formeel wettelijk kader dat dwingend de draagwijdte en werking van de boekhouding bepaalt.

De entiteiten die onder de toepassing van de comptabiliteitswet van 22 mei 2003 zullen vallen, zullen hun rekeningen niet alleen sneller moeten voorleggen (i.c. vóór 1 maart aan de minister van Begroting, die ze vóór 31 maart aan het Rekenhof moet voorleggen), maar ook volgens een boekhoudsysteem dat beantwoordt aan een nieuw referentiekader dat nu al van toepassing is op de federale departementen, de federale politie en Defensie.

Het aantal entiteiten dat het Rekenhof moet controleren, is aanzienlijk toegenomen: voor het begrotingsjaar 2015 moeten de rekeningen van 86 instellingen worden gecontroleerd, tegenover 46 instellingen in 2009. Bovendien stemt het Rekenhof zijn inventaris van te controleren instellingen jaarlijks af met de lijst van publieke eenheden die het Instituut voor de Nationale Rekeningen elk jaar in april en september actualiseert. Het aantal door het Rekenhof te controleren rekeningen kan bijgevolg nog stijgen.

De comptabiliteitswet van 22 mei 2003 legt vanaf 1 januari 2016⁷ strikte termijnen op waarbinnen het Rekenhof zijn controles moet hebben beëindigd van de rekeningen van de te consolideren instellingen: de rekeningen moeten ten laatste op 31 maart van het jaar x+1 worden voorgelegd aan het Rekenhof, dat de rekeningen, met zijn opmerkingen, vóór 31 mei x+1 moet overleggen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Het toegenomen aantal te controleren instellingen en de dwingende termijnen voor de rapportering heeft het Rekenhof ertoe gebracht zijn controleaanpak te herorganiseren op basis van standaardisatie, zowel qua inhoud als qua vorm. De controles worden uitgevoerd met behulp van een elektronisch werkdoosje volgens een uniforme structuur die een samenhangend geheel van controleactiviteiten vormt, gericht op een efficiënte en effectieve inzet van de middelen en het afdekken van risico's. Hierin zitten de volgende onderdelen vervat: monitoring en risicoanalyse, basiscontrole van alle rekeningen en rapportering. Ook systeemgerichte financiële controles op basis van criteria van materialiteit en risico maken hiervan eventueel deel uit.

⁷ Wet van 8 mei 2014 tot wijziging van de wet van 22 mei 2003. De ministerraad van 24 april 2015 heeft ermee ingestemd de inwerkingtreding van de wet voor de instellingen bedoeld in artikel 2, 2° tot 4°, opnieuw uit te stellen (zie persbericht van de raad van ministers van 24 april 2015).

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen*2.3.1.4 Werkpunten op weg naar certificering*

Op het niveau van de federale Staat zijn nog niet alle voorwaarden vervuld om tot certificering van de rekeningen te komen. Zo gebeurde de omschakeling van de kasboekhouding naar de dubbele boekhouding nog niet voor alle diensten en heeft de administratie nog veel werk wat betreft de uitwerking van het juridische, organisatorische en procedurele kader van de boekhouding: het juridische kader is nog onvolledig, de kwaliteit van de interne controleprocedures kan beter en de interne auditfunctie bevindt zich nog in de ontwikkelingsfase.

*2.3.2 Vlaamse Gemeenschap**2.3.2.1 Wetgevend kader*

Het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof (hierna rekendecreet genoemd)⁸ vertaalde de algemene bepalingenwet van 16 mei 2003 naar een eigen regelgeving. Het vormt het kader voor de financiële controle van het Rekenhof bij de entiteiten van de Vlaamse overheid. De volgende punten hebben rechtstreekse gevolgen voor de manier waarop het Rekenhof zijn financiële controles organiseert:

- Enkele bepalingen van het rekendecreet zijn van toepassing op alle door de Vlaamse overheid te consolideren entiteiten (met ESR⁹-sectorcode 1312). Zo moeten zij een jaarlijkse begroting opstellen, een jaarrekening opmaken en deze documenten evenals het certificeringsverslag van de bedrijfsrevisor bezorgen aan de Vlaamse Regering en aan het Rekenhof. Het Rekenhof is bevoegd ten aanzien van alle te consolideren entiteiten. De afgelopen jaren is het aantal entiteiten binnen de consolidatieperimeter gestaag uitgebreid, zodat ook het aantal door het Rekenhof te controleren entiteiten aanzienlijk is toegenomen.
- Het rekendecreet stelt dat het Rekenhof op budgettair en boekhoudkundig vlak een informatieopdracht uitvoert voor het Vlaams Parlement. Het voorziet niet in een certificering van de rekeningen door het Rekenhof; de jaarrekeningen van bepaalde Vlaamse rechtspersonen moeten wel door een bedrijfsrevisor worden gecertificeerd.
- Artikel 67 van het decreet integreert de samenwerking tussen de verschillende controleactoren volgens het single-auditconcept. Single audit is het door de Vlaamse overheid gekozen auditmodel, waarbij elke nieuwe controle voortbouwt op het controles en de conclusies van andere controleorganen, met als doel de last voor de gecontroleerde te verminderen en de kwaliteit van de audit op te voeren, maar zonder de onafhankelijkheid van de betrokken controleorganen te ondergraven.

⁸ Het kwam in de plaats van het Comptabiliteitsdecreet van 7 mei 2004, dat nooit in werking trad.

⁹ Europees systeem van nationale en regionale rekeningen ingesteld bij Verordening (EG) nr. 2223/96 van de Raad van 25 juni 1996 inzake het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap en aangepast bij Verordening (EU) nr. 549/2013 van 21 mei 2013. De criteria om te bepalen of een entiteit wel of niet een openbaar bestuur is, zijn autonomie (het moet om een institutionele eenheid gaan), de controle door de overheid en het niet-markt karakter.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

- Artikel 50 van het rekendecreet faciliteert de samenwerking tussen de bedrijfsrevisoren, het Rekenhof en Audit Vlaanderen door het beroepsgeheim op te heffen. Die opheffing beperkt zich tot de entiteiten van de Vlaamse overheid die zij gemeenschappelijk hebben als controledomein en heeft betrekking op de volgende zaken: het overleggen van informatie tijdens de diverse stappen in het controleproces (risico-inschatting, planning, uitvoering en rapportering) en het overleggen van werkdocumenten.
- Het rekendecreet stelt de deadlines inzake rapportering op 31 maart voor de rekeningen en op 21 april en 31 mei voor de auditrapporten van respectievelijk de bedrijfsrevisoren en het Rekenhof.

Het besluit van de Vlaamse Regering betreffende controle en single audit van 7 september 2012 verduidelijkt op welke manier de controleactoren moeten samenwerken¹⁰. Het stelt ook dat het certificeringsverslag van de bedrijfsrevisor de bedrijfseconomische balans en resultatenrekening, de uitvoeringsrekening van de begroting en de ESR-rapportering betreft.

Het Rekenhof, Audit Vlaanderen en het Instituut van de Bedrijfsrevisoren hebben de single-auditprincipes vertaald in een afsprakennota inzake audit in de Vlaamse administratie en de lokale besturen van 6 juni 2014¹¹. De praktische modaliteiten inzake de samenwerking op het vlak van de audit van de rekeningen van de Vlaamse overheid worden geregeld in een jaarlijkse afsprakennota single audit¹².

Uiterlijk vanaf de rekeningen over het begrotingsjaar 2020 wordt de controle van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap door het Rekenhof een certificeringsopdracht (conform artikel 3 van de wet van 10 april 2014 tot wijziging van de algemene bepalingenwet).

2.3.2.2 *Evolutie van de financiële controle*

Na de inwerkingtreding van het rekendecreet heeft het Rekenhof een nieuwe financiële controlestrategie ontwikkeld, die beter op de gewijzigde context is afgestemd. De controles richten zich voortaan op de geconsolideerde Vlaamse overheid, wat inhoudt dat bij de invulling van de individuele controles meer rekening wordt gehouden met het relatieve belang van de te controleren entiteit voor het geconsolideerde geheel. De financiële controles worden inhoudelijk aangestuurd op basis van de begroting, vanwege de complementariteit tussen de begroting en de rekeningen. Daarbij wordt eenzelfde aanpak gehanteerd bij de ministeries en de

¹⁰ Het betreft o.m. de opvolging van de risicoanalyse van de entiteit, de afstemming van de auditaanpak, de jaarplanning van de geplande controlewerkzaamheden en het maximaal gebruik maken van de resultaten van de audit- en controlewerkzaamheden die al door de andere controleactoren en het Rekenhof zijn uitgevoerd.

¹¹ Deze afsprakennota is een actualisatie van de afsprakennota van 26 januari 2011. De initiële afsprakennota werd aangepast aan de gewijzigde wettelijke en reglementaire context.

¹² De toepassing van single audit vermindert de eigen verantwoordelijkheden niet. Het Rekenhof blijft verantwoordelijk voor zijn opmerkingen bij de geconsolideerde rekening, zelfs indien het zich steunt op de controleresultaten van andere controleactoren; de bedrijfsrevisor blijft verantwoordelijk voor de certificering van de individuele rekeningen.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

rechtspersonen. Waar mogelijk maakt het Rekenhof overeenkomstig het single-auditprincipe gebruik van de controleresultaten van andere controleactoren.

Vóór de invoering van het rekendecreet beperkte de controle van de algemene rekening zich tot een controle van de begroting en van de uitvoering van de begroting. Vanaf het boekjaar 2012 bevat de algemene rekening, naast de budgettaire, ook een bedrijfseconomische rapportering. Het Rekenhof heeft zijn controles uitgebreid met uitvoerige testen van de rubrieken van de balans en resultatenrekening, en bewaakt de samenhang tussen de bedrijfseconomische en budgettaire rapportering.

In het raam van zijn informatieopdracht aan het parlement neemt het Rekenhof in zijn rekeningenverslag over de controle van de algemene rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap ook een aansluiting op tussen die algemene rekening en de geconsolideerde rapportering. De correctheid van de laatste rekening wordt door een aantal nieuwe klemtonen in de controle ook opgevolgd. Zo gaat veel aandacht uit naar een correcte jaarafgrenzing van de (geconsolideerde) ontvangsten en uitgaven en worden de consolidatieverrichtingen en de extracomptabele correcties in detail nagezien (zowel bij het begrotingsonderzoek als bij de controle van de uitvoeringscijfers van de begroting). Kortom: het Rekenhof werkt stelselmatig toe naar een ISA-conforme controle van de rekeningen van de Vlaamse overheid met het oog op een certificering vanaf 2020.

Vanaf 2016 zal het Rekenhof over zijn financiële controles in één rekeningenrapport rapporteren. Dat zal ingaan op het getrouw beeld van de rekeningen en de kwaliteit van de rapportering over de uitvoering van de begroting. De financieel-thematische onderzoeken zullen voortaan in afzonderlijke rapporten aan het Vlaams Parlement worden gepubliceerd.

2.3.3 Franse Gemeenschap

2.3.3.1 Wetgevend kader

Het Parlement van de Franse Gemeenschap heeft op 20 december 2011 het decreet houdende regeling van de begroting en de boekhouding van de diensten van de regering van de Franse Gemeenschap goedgekeurd (hierna decreet WBFin genoemd).

De nieuwe decreetbepalingen hervormen de boekhouding van die diensten grondig en stellen inzonderheid een begrotingsboekhouding in die steunt op de vastgestelde rechten en die wordt gevoerd in samenhang met een dubbele boekhouding. Dat decreet werd twee keer gewijzigd¹³, inzonderheid om richtlijn 2011/85/EU gedeeltelijk om te zetten.

¹³ Decreet van 23 december 2013 tot wijziging van het decreet van 20 december 2011 houdende regeling van de begroting en de boekhouding van de diensten van de regering van de Franse Gemeenschap. Decreet van 30 april 2015 tot wijziging, met het oog op de gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2011/85/EU, van het decreet van 20 december 2011 houdende regeling van de begroting en de boekhouding van de diensten van de regering van de Franse Gemeenschap.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

De regering van de Franse Gemeenschap heeft twee uitvoeringsbesluiten genomen om die nieuwe wetgeving van kracht te laten worden:

- besluit van 13 december 2012 van de Regering van de Franse Gemeenschap houdende verschillende maatregelen betreffende de uitvoering van de begroting en betreffende de begrotingsboekhouding en de algemene boekhouding.
- besluit van 28 november 2013 van de Regering van de Franse Gemeenschap tot organisatie van de interne budgettaire en boekhoudkundige controle en audit, en van de administratieve en begrotingscontrole.

Er ontbreken nog belangrijke teksten: het decreet over de organisatie van de begroting en de boekhouding van de administratieve openbare instellingen, alsook twee besluiten: het ene over de toekenning en de controle van de subsidies en het andere over de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie.

Het decreet WBFin belast het Rekenhof met de opdracht de door de entiteit opgestelde algemene rekening te certificeren. Die opdracht wordt momenteel niet uitgeoefend omdat de opeenvolgende begrotingsdecreten de toepassing hebben opgeschort van de bepalingen van het decreet WBFin over het voeren van een algemene boekhouding en de certificering van de algemene rekening. Het begrotingsdecreet legt overigens jaarlijks de modaliteiten vast voor het opstellen, afleggen en controleren van de algemene rekening.

Het zal waarschijnlijk nog duren tot 1 januari 2019 vooraleer effectief alle bepalingen van het decreet WBFin worden uitgevoerd.

De meeste bepalingen van het decreet WBFin die van toepassing zijn op de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie, werden eveneens opgeschort door de begrotingsdecreten. Zij bepalen dat die diensten onderworpen blijven aan de oude besluiten die hun budgettair, boekhoudkundig en financieel beheer regelen, totdat nieuwe uitvoeringsbesluiten worden goedgekeurd. Er werd een eerste besluit genomen voor de hogescholen die door de Franse Gemeenschap worden ingericht¹⁴.

In afwachting van de goedkeuring van de nieuwe decreetbepalingen blijven de instellingen van openbaar nut van de Franse Gemeenschap onderworpen aan de controle van het Rekenhof krachtens de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

¹⁴ Besluit van 23 januari 2014 van de Regering van de Franse Gemeenschap tot vaststelling van de regels voor het opmaken en voorstellen van de begrotingen en rekeningen van de door de Franse Gemeenschap georganiseerde hogescholen.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

Het Rekenhof is eveneens bevoegd om de rekeningen van de gesubsidieerde rijks- en privé-universiteiten die ressorteren onder de Franse Gemeenschap, te controleren op basis van de artikel 43, § 2, van de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen.

2.3.3.2 Controlemethodiek

De uitvoeringsrekening van de begroting die de Franse Gemeenschapsregering nu overzendt, heeft alleen betrekking op de verrichtingen van de diensten van algemeen bestuur. De controle van die rekening slaat op de naleving van de regels die van toepassing zijn op de aanrekening van de begrotingsontvangsten en -uitgaven. Het Rekenhof vergewist er zich eveneens van dat er geen kredietoverschrijdingen zijn en onderzoekt steekproefsgewijs de wettelijkheid en de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Tot slot voert het ook andere, meer specifieke controles uit, zoals de loonreconciliatie.

De Franse Gemeenschapsregering legt eveneens een rekening van de vermogenswijzigingen over, maar het Rekenhof kan zich niet uitspreken over de volledigheid, de getrouwheid en de betrouwbaarheid ervan omdat de rekening inzonderheid niet wordt gekoppeld aan een inventaris. De rekening heeft in haar huidige vorm maar een beperkt belang, aangezien zij niet de werkelijke economische waarde van het vermogen van het ministerie van de Franse Gemeenschap weerspiegelt.

De mogelijkheden om de algemene rekeningen te controleren, worden nog beperkt door het verouderde boekhoudprogramma dat het ministerie van de Franse Gemeenschap gebruikt. Enerzijds bevat dat niet alle nuttige gegevens en anderzijds biedt het niet de mogelijkheid de erin opgeslagen gegevens grondig of gericht te exploiteren.

Het derde deel van de algemene rekening, namelijk de thesaurierekening, boekt de financiële verrichtingen van het ministerie van de Franse Gemeenschap en van de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie. Het Rekenhof kan geen volledig onderzoek uitvoeren naar de conformiteit van die rekening met de elementen waarop ze is gebaseerd¹⁵, aangezien het bij de afsluiting van zijn controle niet over alle rekeningen van rekenplichtigen beschikt.

Het Rekenhof voert eveneens verschillende controles uit om de initiatieven te verifiëren die de Franse Gemeenschap heeft genomen¹⁶ om haar toekomstige beginbalans op te stellen en de volledigheid en getrouwheid ervan te waarborgen.

Tot slot zal het Rekenhof zijn aanpak met het oog op de certificering van de algemene rekening van de entiteit steunen op een voorafgaande analyse van haar verschillende transactiecycli. Die aanpak zal inzonderheid bedoeld zijn om de risico's te identificeren en de eventuele

¹⁵ Rekeninguittreksels, rekeningen van rekenplichtigen.

¹⁶ Inventaris van de onroerende en roerende goederen.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

gevolgen daarvan voor de algemene rekening, en om de interne controlemaatregelen te evalueren die worden toegepast om die risico's af te dekken.

De controle en de certificering van de rekeningen van de instellingen van openbaar nut zijn in handen van een college van rekeningcommissarissen, dat met toepassing van de bepalingen van het decreet van 9 januari 2003¹⁷ bestaat uit enerzijds leden van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en anderzijds leden van het Rekenhof. Daaruit volgt dat het Rekenhof in het kader van zijn eigen controle verwijst naar de conclusies van het college van rekeningcommissarissen waarin één van zijn leden zetelt.

Er dient te worden opgemerkt dat die bepalingen niet van toepassing zijn op het Universitair Ziekenhuiscentrum van Luik (CHU Liège), waarvan de begrotingsboekhouding en de algemene boekhouding door het Rekenhof worden gecontroleerd. De RTBF is overigens niet rechtstreeks aan de controle van het Rekenhof onderworpen.

2.3.4 Franse Gemeenschapscommissie

2.3.4.1 Wetgevend kader

De bovenvermelde wet van 16 mei 2003 werd door de programmadecreet (II) van 26 december 2013 pas vanaf 1 januari 2015 van toepassing gemaakt op de Franse Gemeenschapscommissie. De Koning heeft via een besluit van 22 februari 2015 gebruik gemaakt van de mogelijkheid die hetzelfde programmadecreet bood om de inwerkingtreding uit te stellen, meer bepaald tot 1 januari 2016.

Een decreet¹⁸ van 24 april 2014¹⁹ heeft het bovenvermelde wettelijke kader aangevuld en de verschillende regels vastgelegd die van toepassing zullen zijn op de begroting, de boekhouding en de controle van de diensten bij de Franse Gemeenschapscommissie.

Dat decreet bepaalt dat het college de rekening van de diensten van het college, van de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie en de administratieve openbare instellingen opstelt en deze uiterlijk op 30 april aan het Rekenhof verzendt. De geconsolideerde algemene rekening wordt door het college opgesteld en voor certificering aan het Rekenhof toegezonden vóór 31 augustus van het jaar volgend op het jaar waarop ze betrekking heeft.

¹⁷ Decreet betreffende de doorzichtigheid, de autonomie en de controle in verband met de overheidsinstellingen, de maatschappijen voor schoolgebouwen en de maatschappijen voor vermogensbeheer die onder de Franse Gemeenschap ressorteren.

¹⁸ Houdende bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle van de administratieve diensten van de Franse Gemeenschapscommissie en de administratieve openbare instellingen die daarvan afhangen.

¹⁹ Gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 13 februari 2015.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

Het college heeft op 17 december 2015 een besluit houdende diverse uitvoeringsmaatregelen van dat decreet goedgekeurd, maar het werd nog niet gepubliceerd.

Tot slot werd het bovenvermelde decreet van 24 april 2014 door een besluit van 22 april 2015 over het stelsel van de begrotingen en de rekeningen van de Franse Gemeenschapscommissie, van kracht op 1 januari 2016, gewijzigd voor de materies beoogd in artikel 166, § 3, van de Grondwet (materies geërfd van de vroegere Franse cultuurcommissie waarover de bevoegdheid van de Franse Gemeenschapscommissie wordt uitgeoefend via verordening, zonder decretale waarde).

In 2015 bleef het budgettair en boekhoudkundig stelsel van de diensten van het college en van de instellingen die behoren tot de consolidatieperimeter van de Franse Gemeenschapscommissie, onderworpen aan de bepalingen van de op 17 juli 1991 gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit (GWRC).

2.3.4.2 *Evolutie van de financiële controle*

In de loop van het jaar 2015 is het Rekenhof gestart met een evaluatie van de kwaliteit van de interne controle die is ingesteld bij de diensten van de Franse Gemeenschapscommissie. Het decreet van 24 april 2014 voorziet immers in een interne controle en een interne audit, alsook in een administratieve en budgettaire controle, een beheerscontrole en een externe controle die het Rekenhof moet uitvoeren. De Franse Gemeenschapscommissie heeft in dat kader voor de periode 2015-2018 een strategisch plan opgesteld dat beoogt het internecontrolesysteem te implementeren. Dat plan voorziet in heel wat specifieke projecten die nu nog in de kinderschoenen staan.

Het college van de Franse Gemeenschapscommissie heeft de modaliteiten voor de consolidatie van de algemene rekening nog niet vastgelegd, die bestaat uit de rekeningen van de diensten van het college en de rekeningen van de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie en de administratieve instellingen die zijn vermeld onder code S.1312, rubriek *deelsstaatoverheid* van het Europees Stelsel van nationale en regionale rekeningen.

Ook bepaalde waarderingsregels moeten nog worden vastgelegd en een beginbalans wordt pas ten vroegste tegen 1 januari 2017 verwacht.

2.3.5 *Waals Gewest*

2.3.5.1 *Wetgevend kader*

Het Waals Parlement heeft op 15 december 2011 het decreet houdende regeling van de begroting en van de boekhouding van de diensten van de Waalse Regering goedgekeurd. Dit decreet legt de regels vast die hoofdzakelijk de begroting, de boekhouding en de controle van de bovenvermelde diensten regelen. Het toepassingsgebied van dat decreet strekt zich uit tot

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

de administraties, de ministeriële kabinetten, de regeringscellen en de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie²⁰ zonder rechtspersoonlijkheid. Het decreet is van toepassing op de begroting en de rekeningen voor 2013 en volgende jaren. De bepalingen over het voeren van een dubbele boekhouding, de boeking van de juridische verbintenissen, het afleggen van de rekeningen en het certificeren van de algemene rekening door het Rekenhof werden echter telkens via een budgettaire bijbepaling uitgesteld wegens het gebrek aan een adequaat boekhoudprogramma.

Het decreet van 15 december 2011 werd een eerste keer gewijzigd op 23 december 2013 om er bepalingen in op te nemen over de budgettaire, maatschappelijke, economische en leefmilieudoelstellingen²¹.

Een tweede wijziging van dit decreet, van 17 december 2015, verruimt het toepassingsgebied van het initiële decreet naar de andere institutionele eenheden van de consolidatieperimeter van het Waals Gewest. Die eenheden zijn de instellingen, de gewestelijke onderneming, het Waals Agentschap voor gezondheid, sociale bescherming, handicap en gezinnen, het parlement en de ombudsdienst.

In afwachting van de inwerkingtreding van het decreet van 15 december 2011 houdende organisatie van de begroting, de boekhouding en de verslaggeving van de Waalse openbare bestuursseenheid, blijft een gedeelte²² van de instellingen van de perimeter onderworpen aan de controle van het Rekenhof met toepassing van de bepalingen van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut of van bepalingen sui generis. De andere instellingen worden volledig of gedeeltelijk geregeld door regels van het privaatrecht²³ en zijn niet onderworpen aan de controle van het Rekenhof, behalve sommige ervan en dan op basis van protocollen²⁴.

Het decreet van 17 december 2015 verdeelt de instellingen in drie afzonderlijke groepen (type 1 tot 3), verleent het Waals Agentschap voor gezondheid, sociale bescherming, handicap en gezinnen een afzonderlijk statuut en behoudt een specifieke regeling voor de enige gewestonderneming, voor het parlement en voor de ombudsdienst. Onverminderd specifieke gevallen zijn de instellingen van type 1 en type 2 de instellingen die rechtstreeks of op een sui generis wijze zijn onderworpen aan de bovenvermelde wet van 16 maart 1954 en die respectievelijk

²⁰ ADBA, vroeger diensten met afzonderlijk beheer genoemd.

²¹ In verband met de tenuitvoerlegging van het Europees begrotingspact.

²² Vroeger instellingen van openbaar nut genoemd.

²³ Vennootschapswetgeving, wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen, wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen.

²⁴ Die protocollen beperken de controle van het Rekenhof tot de conformiteit van de uitvoering van de financiële verrichtingen in het kader van gedelegeerde opdrachten met de beslissingen van de Waalse regering en de boeking van de verrichtingen waartoe deze aanleiding geven.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

zijn gerangschikt in categorie A²⁵ en B²⁶. De instellingen die zijn onderworpen aan het privaatrechtelijk boekhoudrecht en die worden bestuurd volgens de privaatrechtelijke regels, ressorteren onder type 3.

Het Rekenhof zal ermee worden belast de algemene rekeningen van de diensten van de regering, van de instellingen van type 1, van de gewestonderneming en van de administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie te certificeren. De algemene rekeningen van de instellingen van type 2 en van het Waals Agentschap voor gezondheid, sociale bescherming, handicap en gezinnen zullen door minstens één bedrijfsrevisor worden gecertificeerd. Die rekeningen zullen samen met de verslagen van de rekeningcommissarissen aan het Rekenhof worden toegezonden. Het decreet belast de regering ermee de modaliteiten voor samenwerking tussen de verschillende controle- en auditoren vast te leggen met het oog op single audit. Er dient te worden gewezen op een eigenaardigheid voor de instellingen van type 3: terwijl het decreet het Rekenhof geen enkele controlebevoegdheid over die instellingen verleent, bepaalt het nochtans dat het Rekenhof de bedrijfsrevisor vragen kan stellen over zijn verslag.

Het Rekenhof zal eveneens het overheidsboekhoudsysteem auditen van de entiteit, van de ombudsdienst, van de instellingen van type 1 en 2, van het Waals Agentschap voor gezondheid, sociale bescherming, handicap en gezinnen, van de gewestonderneming en van de administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie. Het Waals Parlement zal die audit toevertrouwen aan het Rekenhof of aan een openbare of privé-instelling.

Het decreet bepaalt de datum voor inwerkingtreding van de wijzigingen die het aanbrengt, op 1 januari 2016 voor de entiteit en voor het Waals Agentschap voor gezondheid, sociale bescherming, handicap en gezinnen. De bepalingen die van toepassing zijn op de andere eenheden van de openbare besturen zullen op 1 januari 2017 in werking treden. Bij wijze van afwijking kan de regering de inwerkingtreding van de verplichtingen inzake certificering van de algemene jaarrekeningen en van de boekhoudsystemen uitstellen tot uiterlijk 1 januari 2020.

Er dient te worden opgemerkt dat het decreet van 17 december 2015 het Waals Gewest niet verplicht een geconsolideerde algemene rekening op te stellen die alle verrichtingen vermeldt van de diensten van de regering en van de instellingen die deel uitmaken van de perimeter van de Waalse instellingen.

2.3.5.2 Evolutie van de financiële controle

De controle van de algemene rekening van de diensten van de Waalse regering slaat hoofdzakelijk op de naleving van de regels die van toepassing zijn op de aanrekening van de begrotingsontvangsten en -uitgaven. Het Rekenhof gaat in dat kader na of er geen kredietoverschrijdingen zijn.

²⁵ Beheerd onder toezicht van de minister.

²⁶ Bestuurd door beheersorganen.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

De algemene rekening omvat eveneens een balans en een rekening van de vermogenswijzigingen, maar deze hebben in hun huidige vorm slechts een beperkt belang, aangezien ze bij ontstentenis van een betrouwbare inventaris niet de werkelijke economische waarde van het vermogen weerspiegelen.

Het derde deel van de algemene rekening, namelijk de thesaurierekening, boekt de financiële verrichtingen van de diensten van de Waalse regering.

Het Rekenhof heeft, rekening houdend met die elementen en in het vooruitzicht van de certificering van de rekeningen, ook de controle van de laatste algemene rekeningen toegespitst op het onderzoek van de interne controle van de uitgavenprocessen en de naleving van de nieuwe aanrekeningscriteria.

Het Rekenhof heeft eveneens verschillende audits uitgevoerd om de initiatieven te evalueren die het Waals Gewest heeft genomen om zich te conformeren aan de nieuwe boekhoudregelgeving. De resultaten van die audits worden via afzonderlijke publicaties aan het Waals Parlement toegezonden²⁷.

De gecontroleerde rekeningen van de instellingen ten slotte zullen met de opmerkingen van het Rekenhof worden bezorgd aan de minister van Begroting en aan de toezichhoudende minister. Het Rekenhof inventariseert jaarlijks zijn voornaamste opmerkingen in zijn boek van opmerkingen, voorgelegd aan het Waals Parlement. Rekening houdend met de auditnormen en de evolutie van het wetgevend kader, dat vanaf het boekjaar 2017 de verplichting oplegt de rekeningen van de instellingen van type 1, van de gewestonderneming en van de administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie te certificeren, heeft het Rekenhof zijn analyse in de voorbije jaren gefocust op de interne controle²⁸ en op de verschillende transactiecycli. Het heeft eveneens de nadruk gelegd op de naleving van de nieuwe regels die van toepassing zijn op de aanrekening van de begrotingsontvangsten en uitgaven.

2.4 Entiteiten met certificering: eerste ervaringen

De verplichting om de rekeningen te certificeren vooraleer het betrokken parlement de begrotingsvoorstellen voor het volgende dienstjaar onderzoekt, draagt bij tot een beter beheer van de openbare financiën.

De certificering van de jaarrekeningen slaat op alle transacties die tijdens een jaar werden gerealiseerd. Om zijn werkzaamheden te organiseren, definieert de auditeur een materialiteits-

²⁷ Audits van het beheer van de inventarissen bij de Waalse Openbare dienst en over de gewestschuld, inzonderheid met het oog op het opstellen van de toekomstige beginbalans en om de volledigheid en betrouwbaarheid ervan te waarborgen, audit over de boekhoudsoftware om de betrouwbaarheid ervan te controleren en na te gaan of het de nieuwe boekhouding kan ondersteunen.

²⁸ Inclusief de identificering van de risico's en de evaluatie van de maatregelen die zijn genomen om de risico's te beheersen.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

drempel, op grond waarvan de verrichtingen worden gerangschikt op basis van hun al dan niet significante aard. Via die techniek kan de auditeur enerzijds bijzondere aandacht besteden aan significante verrichtingen en anderzijds een hiërarchie in zijn opmerkingen inbouwen.

In het certificeringsverslag moeten de elementen van voorbehoud worden onderscheiden van de andere opmerkingen. Voorbehoud stelt het getrouw beeld van de rekeningen in vraag, terwijl de andere opmerkingen betrekking hebben op belangrijke elementen die het getrouw beeld van de rekeningen niet in vraag stellen.

De boekhouding die volgens de regels van de bovenvermelde wet van 2003 wordt gevoerd, en de certificering van de jaarrekening door het Rekenhof leggen alle actoren een normatief kader en procedures op die strikter zijn. De verplichting voor het Rekenhof om alle beleidsdomeinen af te dekken als het de jaarrekening certificeert, kan niet los worden gezien van de verplichting voor de administratie om haar interne controle voldoende te ontwikkelen en haar rekeningen tijdig voor te leggen. Om de rekeningen te certificeren, moet het Rekenhof overigens op een dwingende wijze de audittechnieken toepassen.

2.4.1 Duitstalige gemeenschap

2.4.1.1 Wetgevend kader

Het reglementair kader dat de controle van de entiteiten van de Duitstalige Gemeenschap regelt, is vastgelegd door de bovenvermelde wet van 16 mei 2003 en door het decreet van 25 mei 2009 houdende het financieel reglement van de Duitstalige Gemeenschap. De reikwijdte van de certificering wordt er bijzonder ruim gedefinieerd, tot en met de regelmatige werking van het boekhoudsysteem en de inachtneming van de door dat systeem bepaalde procedures, en de wettelijkheid en de regelmatigheid van de uitgevoerde verrichtingen.

De instellingen van de Duitstalige Gemeenschap van S.1312 (algemeen bestuur, diensten met afzonderlijk beheer en instellingen van openbaar nut) zijn onderworpen aan de controle van het Rekenhof, dat hun rekeningen moet certificeren, met uitzondering van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap, de Economische en Sociale Raad en het Waarborgfonds van de Duitstalige Gemeenschap voor de schoolgebouwen. Daarnaast vallen enkele vzw's en instellingen die de Duitstalige Gemeenschap met specifieke taken heeft belast, ook onder een beperkte controle van het Rekenhof.

2.4.1.2 Evolutie van de financiële controle

Het internecontrolesysteem is nog steeds in ontwikkeling bij het ministerie van de Duitstalige Gemeenschap. Weliswaar werd in 2012 een doeltreffende controleomgeving geïmplementeerd en in 2013 een risico-evaluatie uitgevoerd, maar nog niet alle procedures en andere controleactiviteiten die eruit voortvloeien, zijn al geïmplementeerd.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

De auditbevindingen worden aan de administratie meegedeeld, ook al hebben ze betrekking op niet-significante aspecten. Nadien worden de problemen van materieel belang die de administratie niet heeft kunnen corrigeren in de definitieve versie van de rekeningen, in het certificeringsverslag opgenomen. De minder belangrijke opmerkingen worden enkel in een brief voor het management geformuleerd.

De Duitstalige Gemeenschap is één van de eerste entiteiten die de wet van 16 mei 2003 heeft uitgevoerd en die haar rekeningen voor certificering aan het Rekenhof heeft voorgelegd.

2.4.1.3 Wettelijkheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen

De doelstelling om de wettelijkheid en de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen te certificeren, stelt het Rekenhof voor specifieke uitdagingen, aangezien ze het Rekenhof verplicht zich hoofdzakelijk op de interne controle te baseren.

De interne controle is een geïntegreerd proces dat wordt uitgevoerd door de verantwoordelijken en het personeel van een organisatie en dat de risico's moet aanpakken en een redelijke zekerheid moet verstrekken dat de opdracht van de organisatie wordt gerealiseerd.

Voor het Rekenhof ligt de moeilijkheid in de zeer grote heterogeniteit van de verrichtingen, waardoor de vaststellingen op basis van een steekproef vaak niet kunnen worden geëxtrapoleerd naar de volledige populatie.

Bijgevolg heeft het Rekenhof geen globale uitspraak kunnen doen over de wettelijkheid en de regelmatigheid van de verrichtingen, maar vermeldt het in de certificeringsverklaring de finale vaststellingen in dat verband.

2.4.2 Brussels Hoofdstedelijk Gewest

2.4.2.1 Wetgevend kader

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft via de organieke ordonnantie van 23 februari 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle (OOBBC) en door de goedkeuring van de gewestelijke besluiten en de verschillende omzendbrieven met het oog op de tenuitvoerlegging ervan, de wet van 16 mei 2003 omgezet en aangevuld.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

Het regelgevend kader moet nog worden vervolledigd²⁹ niettegenstaande het aanzienlijk wetgevend en reglementair werk dat werd gerealiseerd voor de tenuitvoerlegging van de boekhoudkundige en budgettaire autonomie.

De artikelen 60 en 90 van de OOBBC belasten het Rekenhof met de certificering van de algemene rekening van de gewestelijke entiteit en van de algemene rekeningen van de autonome bestuursinstellingen (ABI) van eerste en tweede categorie. Die artikelen preciseren dat onder certificering wordt verstaan: het met redenen omklede en gedetailleerde oordeel over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van de gecertificeerde rekening. Ze leggen de data vast waarop de te certificeren rekeningen aan het Rekenhof³⁰ moeten worden meegedeeld, bepalen dat de certificeringen aan het gewestelijk parlement moeten worden overgezonden als bijlage bij de gecertificeerde rekeningen en leggen de uiterste data voor die verzending vast³¹.

Artikel 3 van de OOBBC preciseert dat die ordonnantie van toepassing is op de gewestelijke entiteit en dat deze bestaat uit de diensten van de regering (de GOB) en de instellingen ondergebracht onder ESR-code S.1312 toegewezen aan de deelstaatoverheid, d.i. in de praktijk voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de ABI gedefinieerd in artikel 85 van de OOBBC.

Artikel 59 van de OOBBC bepaalt dat de gewestelijke entiteit ieder jaar een algemene rekening voorlegt en dat de regering de consolidatiemodaliteiten ervan bepaalt. Artikel 90, § 3, van de OOBBC bepaalt dat de jaarrekeningen van de ABI worden geconsolideerd met de jaarrekening van de GOB. Het gewestbesluit van 23 mei 2013 legt de consolidatiemodaliteiten vast.

2.4.2.2 *Evolutie van de financiële controle*

Het Rekenhof heeft de rekeningen van de diensten van de regering en die van de autonome bestuursinstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf het dienstjaar 2008 gecertificeerd.

²⁹ Zo ontbreken nog steeds verschillende uitvoeringsbesluiten: een besluit dat de modaliteiten voor het vaststellen van de rechten bepaalt (artikel 37 van de OOBBC), in het bijzonder van de ontvangsten; een besluit dat de vorm en de inhoud van de bijlage bij de jaarrekening preciseert (artikel 61 van de OOBBC); een besluit in verband met de verantwoordingsstukken (artikel 40 van de OOBBC); een besluit dat de modaliteiten preciseert voor het bijhouden en bewaren van de boeken en journalen (artikel 41 van de OOBBC); een besluit dat de procedure preciseert wanneer de controleurs van de vastleggingen en de vereffeningen een vastleggings- of vereffeningvisum weigeren (artikel 74 van de OOBBC); een besluit dat de interne audit in heel de gewestelijke entiteit regelt (artikel 78 van de OOBBC); een besluit dat de vorm en de inhoud van de inventaris van het onroerend vermogen van het gewest bepaalt (artikel 105 van de OOBBC).

³⁰ Vóór 31 augustus van het jaar volgend op het jaar waarop ze betrekking hebben voor de rekening van de gewestelijke entiteit en vóór 31 mei van het jaar volgend op het jaar waarop ze betrekking hebben voor de rekeningen van de ABI.

³¹ Uiterlijk bij het indienen van het ontwerp van ordonnantie houdende de begroting voor de certificering van de algemene rekening van de gewestelijke entiteit en uiterlijk op 30 augustus voor de certificeringen van de rekeningen van de ABI.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

De kwaliteit van de opgestelde rekeningen is er in het algemeen weliswaar op vooruitgegaan, maar er blijven nog significante problemen bestaan op het vlak van de boekhouding van de diensten van de regering en/of bepaalde gecontroleerde ABI, die het Rekenhof ertoe hebben geleid verscheidene voorbehouden te formuleren.

Het besluit van 18 oktober 2007 met betrekking tot de interne controle, inzonderheid de vakgebonden interne controle, de boekhoudkundige controle en de controle van het goede financiële beheer, organiseert de interne controle van de GOB en de ABI van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot in detail. Het Rekenhof heeft in het kader van de certificeringsopdrachten vastgesteld dat de maatregelen waarin dat besluit voorziet, nog niet volledig ten uitvoer waren gelegd en dat er op dat vlak nog veel moest gebeuren.

Het Rekenhof heeft bij de planning en uitvoering van zijn financiële audits rekening gehouden met die ongunstige omstandigheid, die een beperking kon leggen op de zekerheid waarmee het uitspraak zou kunnen doen over de afwezigheid van anomalieën van materieel belang, in het licht van het toepasselijk boekhoudkundig referentiekader, terwijl het zijn middelen toch zo optimaal mogelijk heeft aangewend. Daartoe heeft het domeinen geïdentificeerd die een groter risico op anomalieën van materieel belang inhouden en heeft het een evaluatie gemaakt van de internecontrole-elementen die de administratie heeft geïmplementeerd om dat risico af te dekken. Op basis daarvan werden de substantieve tests uitgevoerd die het Rekenhof in staat moeten stellen de rekeningen met het vereiste niveau van zekerheid te certificeren. Tot slot werden de certificeringen opgesteld volgens een vast model dat is geïnspireerd op de toepasselijke internationale auditnormen, om deze gemakkelijker te kunnen interpreteren.

Naast de certificeringen die aan het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden meegedeeld, werden ook verslagen voor de gerealiseerde financiële controles opgesteld. Daarover werden tegensprekelijke procedures met de boekhoudkundige autoriteiten van de geauditeerde entiteiten gevoerd en de verslagen werden in voorkomend geval aangepast om rekening te houden met de aangevoerde relevante elementen. De aldus aangepaste financiële controleverslagen werden samen met het antwoord van die entiteiten meegedeeld aan de bevoegde ministers, evenals aan de minister van Financiën van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Vanaf het dienstjaar 2012 werd de geconsolideerde rekening van de gewestelijke entiteit opgesteld overeenkomstig de bepalingen van de OOBBC. Het Rekenhof heeft het proces inzake de opmaak van die geconsolideerde rekening gevalideerd, echter zonder in staat te zijn de inhoud ervan te certificeren, aangezien niet alle rekeningen van de in de consolidatieperimeter opgenomen ABI aan het Rekenhof werden meegedeeld binnen de termijnen die de ordonnantie bepaalt.

Het aantal eenheden van de overheidssector voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vermeld in de lijst die de Nationale Bank van België elk jaar publiceert, is gestegen van

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

19 entiteiten³² op 30 september 2012 naar 58 entiteiten op 30 september 2015. Van die entiteiten worden er 22 beoogd door de bepalingen van artikel 85 van de OOBBC op 31 december 2015 en hun rekeningen zullen in de toekomst moeten worden geconsolideerd en gecertificeerd. Op 31 december 2012, toen de eerste consolidatie gebeurde, moesten naast de GOB slechts 16 entiteiten worden gecertificeerd.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beoogt nu op basis van de ervaring die het heeft opgedaan sedert de inwerkingtreding van de bovenvermelde ordonnantie van 23 februari 2006 en gelet op de aanzienlijke toename van het aantal eenheden opgenomen in de gewestelijke S.1312, een hervorming van die ordonnantie, die heel waarschijnlijk onder meer een weerslag zal hebben op de uitgebreidheid en/of bepaalde modaliteiten van de controle van het Rekenhof.

2.4.3 Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

2.4.3.1 Wetgevend kader

De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) heeft de wet van 16 mei 2003 verder geconcretiseerd met de organieke ordonnantie van 21 november 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle. Deze ordonnantie, waarvan de meeste bepalingen in werking traden op 1 januari 2007, legt een certificering door het Rekenhof op vanaf de algemene rekening voor het jaar 2009³³.

Een jaar na het Brussels Hoofdstedelijk Gewest was de GGC aldus de tweede gedefedereerde entiteit met een *eigen* comptabiliteitswetgeving. De comptabiliteitsordonnanties van beide entiteiten zijn overigens zo goed als identiek³⁴.

De omschrijving van de certificering die de GGC-ordonnantie oplegt, is dan ook dezelfde als die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: *het met redenen omklede en gedetailleerde oordeel over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van de algemene rekening*³⁵. Aangezien de GGC geen instellingen of diensten met afzonderlijk beheer heeft, betreft

³² Het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in die lijst vermeld, maar aangezien het niet door de OOBBC wordt beoogd, is de GOB van oordeel dat het geen deel uitmaakt van de consolidatieperimeter.

³³ De meeste bepalingen van de GGC-ordonnantie traden in werking op 1 januari 2007. De inwerkingtreding van de bepalingen met betrekking tot de algemene rekening werd echter uitgesteld tot 2009. Tot en met de rekening 2008 zijn dan ook de bepalingen van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit van kracht gebleven. Voor 2007 en 2008 moest de GGC naast een uitvoeringsrekening ook al een balans en resultatenrekening opmaken, maar die twee laatste rekeningen moest ze nog niet ter controle en certificering aan het Rekenhof voorleggen.

³⁴ De GGC-ordonnantie telt een paar artikelen minder omdat het geen organieke fondsen en instellingen heeft. Ook de uitvoeringsbesluiten van die ordonnantie bevatten grotendeels identieke bepalingen. Zoals al vermeld in het deel over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, moet het reglementair kader nog worden vervolledigd. In tegenstelling tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nam de GGC nog geen besluit voor de organisatie van een interne controle.

³⁵ Artikel 59 van de GGC-ordonnantie.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

die verplichting alleen de diensten van het Verenigd College (inclusief de kabinetten)³⁶. Het Verenigd College moet de algemene rekening opmaken en aan het Rekenhof toesturen voor 31 augustus van het jaar na dat waarop ze betrekking heeft.

2.4.3.2 Evolutie van de financiële controle

Ter voorbereiding van zijn certificeringsopdracht heeft het Rekenhof in 2010 een onderzoek uitgevoerd naar de nieuwe boekhoudkundige organisatie na de inwerkingtreding van de GGC-ordonnantie. Uit dit onderzoek, waarvan de resultaten in maart 2011 aan de Verenigde Vergadering werden bezorgd, bleek onder meer dat voor een aantal wettelijke bepalingen nog geen uitvoeringsbesluiten waren genomen, dat het boekhoudsysteem tekortkomingen vertoonde en dat er nog maatregelen moesten worden genomen om tot een correcte balans en resultatenrekening en uitvoeringsrekening van de begroting te komen.

Hoewel de GGC bij de inwerkingtreding van de ordonnantie een grote achterstand kende voor de opmaak van zijn algemene rekeningen, heeft het Rekenhof het Verenigd College gevraagd niet te wachten op de wegwerking van die achterstand en prioriteit te geven aan de voorlegging van de te certificeren rekeningen. Het Verenigd College heeft in mei 2012 de eerste van die rekeningen (die van 2009) toegestuurd. Eind september 2015 waren alle rekeningen voor de periode 2009-2014 aan het Rekenhof voorgelegd.

Aangezien de omschrijving van de certificering volledig identiek is aan die van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, werden de eigenlijke certificeringsaudits bij de GGC zowel naar inhoud als vorm geënt op de manier waarop het Rekenhof de certificering bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft aangepakt. De audits steunen op het onderzoek van de grote posten en het onderzoek van de meest risicovolle verrichtingen, terwijl de overige transacties aan een beperkte steekproefsgewijze controle worden onderworpen. Aangezien op het vlak van de organisatie van de interne controle, zoals opgelegd in de GGC-ordonnantie, nog een hele weg af te leggen valt, kon hier bij de certificeringsaudit slechts in zeer beperkte mate op worden gesteund.

Net als bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest stelde het Rekenhof een rapportering over de certificering op die is aangepast aan de internationale normen.

Tot nu toe heeft het Rekenhof reeds certificeringsverslagen voor de algemene rekeningen opgesteld voor de periode 2009-2013. Hierbij besliste het telkens tot een oordeelsonthouding omdat de tijdens de audit verzamelde elementen geen redelijke zekerheid konden bieden over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de getrouwheid van de algemene rekening. Die on-

³⁶ Voormelde ordonnantie heeft de twee vroegere diensten met afzonderlijk beheer afgeschaft. De dienst voor geestelijke gezondheidszorg *Rivage-den Zaet* werd omgevormd tot vzw; het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn werd geïntegreerd binnen de administratie en heet nu *Studiedienst* van de diensten van het Verenigd College van de GGC. De Verenigde Vergadering valt niet onder het toepassingsgebied van de GGC-comptabiliteitsordonnantie.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

zekerheid vloeit vooral voort uit het feit dat de GGC schulden en vorderingen niet altijd onmiddellijk in de boekhouding registreert. Bovendien vertoont het boekhoudsysteem ernstige tekortkomingen die het voeren van de begrotings- en algemene boekhouding overeenkomstig de huidige wet- en regelgeving in de weg staan. Ten slotte vestigde het Rekenhof de aandacht op lacunes op het vlak van de interne controle.

Het Verenigd College heeft stappen ondernomen om de bovenvermelde tekortkomingen te verhelpen. Eén van de geplande maatregelen betreft de toetreding tot het boekhoudplatform van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ('SAP-platform'). Het is de bedoeling niet alleen eenzelfde boekhoudsysteem als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te gebruiken, maar ook de procedures over te nemen die nu al worden toegepast in het gewest en die het mogelijk moeten maken te voldoen aan de vereisten van de comptabiliteitswetgeving. Die nieuwe regeling zou ingaan op 1 januari 2017.

2.5 Conclusie

In de twee basiswetten van 16 mei 2003 en van 22 mei 2003 werden door twee wetten van 10 april 2014 bepalingen ingevoegd die het Rekenhof de opdracht geven de jaarrekeningen van de federale Staat en van de gemeenschappen en de gewesten te certificeren uiterlijk vanaf de rekeningen van het begrotingsjaar 2020.

De onderstaande tabel, opgesteld op basis van de hoger beschreven rechtskaders, vat de situatie samen zoals ze zich in 2020 zal voordoen, volgens de huidige wettelijke bepalingen.

Tabel 9 – *Omvang van de certificeringsplicht van het Rekenhof vanaf de rekening over het boek- en begrotingsjaar 2020*

Entiteit	Omvang certificeringsplicht
Federale Staat	<ul style="list-style-type: none"> • Certificering van de geconsolideerde algemene rekening. • Geen certificeringsplicht voor de onderliggende algemene rekeningen.
Vlaamse Gemeenschap	<ul style="list-style-type: none"> • Certificering op het niveau van de algemene rekening van de rechtspersoon Vlaamse gemeenschap. • De jaarrekeningen van sommige rechtspersonen worden door bedrijfsrevisoren gecertificeerd en ook gecontroleerd door het Rekenhof. • De jaarrekeningen van rechtspersonen die niet door een bedrijfsrevisor worden gecertificeerd, worden door het Rekenhof gecontroleerd; het niveau van zekerheid dat deze controles moeten bieden, is niet gedefinieerd.

HOOFDSTUK 2

Evolutie van de financiële controle
en eerste ervaringen met de certificering van de overheidsrekeningen

Entiteit	Omvang certificeringsplicht
Frans Gemeenschap	<ul style="list-style-type: none"> • Certificering op het niveau van de algemene rekening van de rechtspersoon Franse gemeenschap. • Geen certificeringsplicht voor de algemene rekeningen van de andere entiteiten. Die rekeningen worden wel door het Rekenhof gecontroleerd maar het niveau van zekerheid dat deze controles moeten bieden, is niet gedefinieerd.
Duitstalige Gemeenschap	<ul style="list-style-type: none"> • Certificering van de geconsolideerde uitvoeringsrekening en de geconsolideerde jaarrekening³⁷. • Certificering van de uitvoerings- en jaarrekeningen van de instellingen.
Waals Gewest	<ul style="list-style-type: none"> • Het Rekenhof zal de algemene rekeningen van de diensten van de regering, van de instellingen van type 1 en van de gewestonderneming moeten certificeren. • De algemene rekeningen van de instellingen van type 2 en 3 alsook van het Waals Agentschap voor gezondheid, sociale bescherming, handicap en gezinnen zullen door minstens één bedrijfsrevisor worden gecertificeerd. • Eigenaardigheid: het decreet verleent het Rekenhof geen enkele controlebevoegdheid ten aanzien van de instellingen van type 3, maar voor die instellingen kan het Rekenhof aan de bedrijfsrevisor vragen stellen over zijn verslag.
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	<ul style="list-style-type: none"> • Certificering van de algemene rekening van de gewestelijke entiteit. • Certificering van de algemene rekening van de autonome bestuursinstellingen van eerste en tweede categorie.
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	<ul style="list-style-type: none"> • Certificering van de algemene rekening. • De GGC heeft geen rechtspersonen van wie de rekening geconsolideerd zou kunnen worden.
Frans Gemeenschapscommissie	<ul style="list-style-type: none"> • Certificering van de geconsolideerde algemene rekening. • Geen certificeringsplicht voor de onderliggende algemene rekeningen.

Bron: Rekenhof

De tabel toont aan dat de diverse entiteiten zeer verschillend georganiseerd zijn, waardoor het Rekenhof zijn auditproces zal moeten afstemmen op de wettelijke en organisatorische eigenheden van elke entiteit, er onderwijl op toezien dat de algemene wettelijke normen ter zake en de internationale standaarden voor externe audit rigoreus en coherent worden toegepast.

³⁷ De geconsolideerde uitvoeringsrekening bestaat uit loutere optelling van de resultaten van alle instellingen. Het Rekenhof stelt hiervoor geen aparte certificeringsverklaring op (cf. Kontrollbericht over de rekening 2011). De geconsolideerde jaarrekening wordt niet gesteld.

HOOFDSTUK 3

Auditresultaten

3.1 Uitvoering van de controles

In 2015 heeft het Rekenhof 44 begrotingsverslagen, 18 afzonderlijke verslagen en 11 adviezen over de budgettaire en financiële weerslag van voorstellen van wet aan de parlementen en de provincieraden bezorgd.

3.1.1 Begrotingsonderzoek

Als budgettair raadgever onderzoekt het Rekenhof de ontwerpbegrotingen en ontwerpen van begrotingsaanpassingen die de regeringen bij de parlementen indienen. Het bezorgt zijn commentaar en opmerkingen aan het betrokken parlement voor de goedkeuring van de begroting. Het Rekenhof heeft in 2015 44 verslagen over begrotingsonderzoek ingediend.

Tabel 10 – Verslagen over begrotingsonderzoek

	Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
Initiële begrotingen	21	18	18
Aanpassingsbladen	24	27	26

3.1.2 Wettigheids- en regelmatigheidscontrole

Het Rekenhof controleert of de overheidsontvangsten en –uitgaven wettig en regelmatig zijn. Het gaat na of ze overeenstemmen met de begrotingswetten. Het gaat ook na of de rechtsregels die op de verrichting van toepassing zijn, correct worden toegepast.

Als gevolg van de hervorming van de rijkscomptabiliteit door de wetten van 2003 oefent het Rekenhof de wettigheids- en regelmatigheidscontrole, ook voor de pensioenen en de renten, in hoofdzaak uit aan de hand van analyses en audits a posteriori.

3.1.3 Financiële controle

Bij zijn financiële controle gaat het Rekenhof de betrouwbaarheid, de juistheid en volledigheid van de financiële staten na, onder meer aan de hand van een toetsing van de boekhoudkundige operaties aan de regelgeving op de rijkscomptabiliteit.

Het Rekenhof controleert ook de rekeningen van de rekenplichtigen die de overheidsgelden innen en/of uitbetalen. Die opdracht wordt in elke kamer van het Rekenhof vervuld door één raadsheer. Die stelt vast of de rekeningen effen zijn, dan wel een tegoed of een tekort vertonen. In geval van een tekort kan de rekenplichtige voor het Rekenhof worden gedagvaard. In de twee andere gevallen verleent het Rekenhof kwijting.

In 2015 heeft het Rekenhof de algemene rekening 2014 van het algemeen bestuur van de federale Staat gecontroleerd en heeft die met zijn opmerkingen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers bezorgd. Het heeft ook de algemene rekeningen van de Vlaamse en Franse Ge-

HOOFDSTUK 3 Auditresultaten

meenschap voor het jaar 2014 met zijn opmerkingen bezorgd aan respectievelijk de Vlaamse Regering, het Vlaams Parlement en de regering en het parlement van de Franse Gemeenschap.

Het Rekenhof heeft geen voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting 2014 opgemaakt voor het Waals Gewest, aangezien de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit werden opgeheven. In 2015 heeft het Rekenhof de controle van de algemene rekeningen van de jaren 2012 en 2013 afgesloten.

Voor de Franse Gemeenschapscommissie heeft het Rekenhof een voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting 2014 opgemaakt.

Het Rekenhof heeft de rekeningen 2014 gecertificeerd van de diensten van het hoofdbestuur van de Duitstalige Gemeenschap en van veertien andere diensten en instellingen die ervan afhangen.

Het Rekenhof heeft ook de algemene rekening van het jaar 2014 van de diensten van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de algemene rekening 2014 van de gewestelijke entiteit gecertificeerd.

Voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie werden in 2015 gecorrigeerde versies van de rekeningen 2011-2013 voorgelegd. De certificeringsaudit van deze rekeningen, die al in 2014 werd aangevat, werd in 2015 verdergezet. Het Rekenhof besliste voor elk van de genoemde jaren tot oordeelsonthouding en heeft de certificeringsverslagen begin 2016 toegestuurd aan de Verenigde Vergadering. Voor 2014 werden de uitvoeringsrekening van de begroting, de balans en de resultatenrekening aan het Rekenhof bezorgd op 31 maart 2015 en 24 september 2015. Het onderzoek hiervan is aangevat.

Tabel 11 – *Beslissingen over de algemene rekening en de voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting*

	Controle 2013		Controle 2014		Controle 2015	
	Algemene rekening	Voorafbeelding	Algemene rekening	Voorafbeelding	Algemene rekening	Voorafbeelding
2014	-	-	-	-	15	1
2013	-	-	16	1	2	-
2012	15	3	2	-	1	-
2011 en vroeger	34	-	6	-	8	-

Het Rekenhof heeft in 2015 654 rekeningen van openbare instellingen en van diensten met afzonderlijk beheer gecertificeerd of gecontroleerd verklaard.

Tabel 12 – *Gecertificeerde of gecontroleerd verklaarde rekeningen van de openbare instellingen en van de diensten met afzonderlijk beheer*

	Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
2014	-	-	399
2013	-	534	108
2012	90	145	62
2011 en vroeger	166	104	85

Het Rekenhof heeft 12 rekeningen van universiteiten geïncasseerd.

Tabel 13 – *Rekeningen van de universiteiten gecontroleerd door het Rekenhof*

	Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
2014	-	-	5
2013	-	6	-
2012	-	9	3
2011 en vroeger	24	3	4

Het Rekenhof heeft 2.508 rekeningen van rekenplichtigen afgesloten.

Tabel 14 – *Rekeningen van de rekenplichtigen afgesloten door het Rekenhof*

	Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
Periodieke rekeningen	3.055	1.849	2.301
Eindebeheersrekeningen	410	405	192
Tekortrekeningen	23	23	15

3.1.4 Thematische audit

Naast zijn recurrente controles voert het Rekenhof thematische audits uit. Die selecteert het vooral op basis van een regelmatige risicoanalyse, de interesses van de parlementen en de beschikbare middelen. De thematische audits kunnen zowel handelen over financiële aspecten als over de wettigheid of de goede besteding van de overheidsmiddelen. In dat laatste geval gaat het Rekenhof in het bijzonder na of de uitvoering van het overheidsbeleid (gezondheidszorg, justitie, werk, fiscaliteit, onderwijs, landbouw, toerisme enz.) voldoet aan de principes van goed beheer, volgens de criteria van zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Het Rekenhof heeft in 2015 de bevindingen, oordelen en aanbevelingen naar aanleiding van zijn thematische audits in 57 verslagen opgenomen: 18 afzonderlijke verslagen en 39 artikelen in de boeken van het Rekenhof.

Tabel 15 – Thematische rapporten

	Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
Afzonderlijke verslagen	25	28	18
Artikelen in de boeken van het Rekenhof	53	50	39

3.1.5 Specifieke opdrachten

In 2015 rapporteerde het Rekenhof over de resultaten van de volgende specifieke opdrachten:

- een verslag over de controle van de leerlingentelling door de Vlaamse en de Franse Gemeenschap;
- een rapport over de uitoefening van de regionale fiscale autonomie inzake personenbelasting;
- twee adviezen over de voorstellen van decreet of van ordonnantie met betrekking tot de gewestelijke opcentiemen en met betrekking tot de fiscale maatregelen in verband met die opcentiemen (overeenkomstig artikel 5/7 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten);
- een advies over de juistheid en de volledigheid van de financiële verslagen over de jaarrekeningen van de politieke partijen;
- dertien controlerapporten over de rekeningen van de dotatiegerechtigde instellingen;
- een verslag betreffende de wijziging van de erkenningsnormen in de ziekenhuizen (overeenkomstig artikel 5, § 1, I van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen).

Het Rekenhof publiceerde in het *Belgisch Staatsblad* van 14 augustus 2015 de lijsten van de mandaten van de (door de wet aangewezen) openbare mandatarissen en de hoge ambtenaren. Die publicatie bevat ook de lijsten van de personen die hun mandatenlijst of vermogensaangifte niet bij het Rekenhof hebben ingediend, respectievelijk 202 op 7.468 aangifteplichtigen en 46 op 1.886 aangifteplichtigen.

Sommige leden van het Rekenhof oefenen de functie van rekeningcommissaris uit in de overheidsbedrijven of in gelijkaardige structuren bij de federale Staat, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap³⁸.

³⁸ Zie bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof.

3.1.6 Rechtsprekende bevoegdheid

Bij de uitoefening van zijn rechtsprekende bevoegdheid oordeelt het Rekenhof over de aansprakelijkheid van een rekenplichtige in het geval zijn beheer een tekort vertoont.

In 2015 onderzocht het Rekenhof 24 beslissingen van ministers of deputaties om rekenplichtigen van wie de rekening een tekort vertoonde niet te dagvaarden, voor een totaal bedrag van 38.454,20 euro.

De Franse kamer heeft één arrest gevelde, waarbij ze één rekenplichtige heeft veroordeeld tot de terugbetaling van een totaalbedrag van 13.216,61 euro.

Daarnaast verkregen drie rekenplichtige ambtshalve kwijting, aangezien de minister vijf jaar na het beheer van de rekenplichtige geen enkel initiatief had genomen om hen al dan niet te dagvaarden voor het Rekenhof. Het bedrag van die ambtshalve kwijtingen bedraagt 30.782,14 euro.

Tabel 16 – Rechtsprekende bevoegdheid

		Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
Niet-dagvaarding	Aantal	18	26	24
	Bedrag (in euro)	23.047,35	138.442,40	38.454,20
Veroordelingen	Aantal	-	1	1
	Bedrag (in euro)	-	10.937,39	13.216,61
Ambtshalve kwijtingen na 5 jaar	Aantal	-	1	3
	Bedrag (in euro)	-	131,43	30.782,14

3.1.7 Verzoeken van parlementen

Het Rekenhof oefent zijn controles op eigen initiatief uit. Daarnaast kunnen de parlementen het Rekenhof verzoeken audits te realiseren bij de diensten en instellingen die aan zijn controle zijn onderworpen. Ze kunnen ook een advies vragen in het bijzonder over de financiële weerslag van wetsvoorstellen. Elk parlementslid beschikt over een individueel inzage- en informatierecht.

HOOFDSTUK 3 Auditresultaten

In 2015 heeft het Rekenhof vier verzoeken van de Kamer van volksvertegenwoordigers ontvangen met betrekking tot:

- een audit naar de globale berekeningswijze van de financiering (administratiekosten) van de vijf landsbonden en de verdeling ervan tussen de landsbonden (rapport voor te leggen in de loop van 2016);
- een audit naar de wijze waarop de verzekeringsinstellingen worden geresponsabiliseerd voor wat de uitgaven in de ziekteverzekering betreft (rapport voor te leggen in de eerste helft van 2017);
- een audit naar de organisatie, het instrumentarium en de werking van de controlediensten bevoegd om toezicht te houden op de ziekenfondsen (rapport voor te leggen in de eerste helft van 2018);
- een onderzoek naar de naleving van de bepalingen en de uitvoering van de doelstellingen van de beheerscontracten die de federale regering, enerzijds, en de NMBS, Infrabel en de NMBS-Holding, anderzijds, hebben gesloten, voor de periode van 29 juni 2008 tot vandaag, waarbij dient te worden onderzocht of de federale financiering van de opdrachten van openbare dienst volledig en uitsluitend aan de uitvoering van de vastgelegde doelstellingen werd toegewezen, hoe de verplichte aard van de uitvoering van de beheerscontracten kan worden versterkt en hoe de interne-auditprocedures nog kunnen worden verbeterd.

Op verzoek van het Vlaams Parlement heeft het Rekenhof zijn commentaren meegedeeld met betrekking tot:

- de achtste voortgangsrapportage van de Vlaamse Regering inzake het Masterplan 2020;
- de negende voortgangsrapportage van de Vlaamse Regering inzake het Masterplan 2020.

Het Rekenhof heeft in 2015 elf adviezen inzake de budgettaire en financiële weerslag van wetsvoorstellen overgezonden.

Tabel 17- Adviezen over de budgettaire en financiële weerslag van wetsvoorstellen

	Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
Aantal	11	17	11

In 2015 hebben 26 parlementsleden 33 keer gebruik gemaakt van hun individueel inzage- en informatierecht³⁹.

³⁹ Zie bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht.

Tabel 18 – Inzage- en informatierecht van parlementsleden

	Controle 2013	Controle 2014	Controle 2015
Aantal parlementsleden	10	9	26
Aantal verzoeken	11	21	33

3.1.8 Adviesvragen van de uitvoerende macht

Het Rekenhof is een controle-instelling. Bij uitzondering kan het vragen om advies van de uitvoerende macht ontvankelijk beschouwen en ten gronde behandelen. De ontvankelijkheid wordt bepaald aan de hand van vooraf bepaalde criteria en op basis van een beoordeling van de opportuniteit van een onderzoek ten gronde. Meer in het bijzonder moeten die vragen om advies een algemeen principe betreffen en een nauwe band hebben met de controleopdrachten en de bevoegdheden van het Rekenhof.

In 2015 heeft het Rekenhof ten gronde geantwoord op vijf adviesvragen:

- van de voorzitter van het Comité P (federale Staat) betreffende de regularisatie van de geldelijke toestand van sommige personeelsleden;
- van de commissaris-generaal van de Federale Politie (federale Staat) over de toetreding tot een vzw;
- van de directeur-generaal van De Lijn (Vlaamse Gemeenschap) over de boekhoudkundige aanrekeningen van PPS-projecten;
- van de minister van Sport van het Waals Gewest over de subsidies voor sportinfrastructuur;
- van de administrateur-generaal van Wallonie-Bruxelles International (Franse gemeenschap en Waals Gewest) over de verantwoording van de toelagen aan universiteiten.

3.2 Impact van de controles

Elk jaar publiceert het Rekenhof heel wat aanbevelingen, hoofdzakelijk in zijn jaarlijkse boeken en in zijn afzonderlijke verslagen. Die aanbevelingen beschrijven de maatregelen of de hervormingen die kunnen bijdragen tot een beter overheidsbeleid. Het Rekenhof spreekt zich echter niet uit over de opportuniteit van bepaalde keuzes bij de uitvoering van die aanbevelingen.

Het Rekenhof publiceert de controleresultaten na een tegensprekelijke procedure met de administratie en de minister. Die procedure stelt het Rekenhof in staat zijn standpunten te verduidelijken en draagt rechtstreeks bij tot een betere aanvaarding van de vaststellingen en resultaten van de audit. Het Rekenhof onderstreept echter dat de audit op zich als katalysator kan werken: soms neemt de administratie of de regering al tijdens de uitvoering van de audit maatregelen of bepalingen om de problemen op te lossen die het Rekenhof signaleert.

HOOFDSTUK 3 Auditresultaten

Het Rekenhof onderzoekt de manier waarop zijn publicaties worden gepercipieerd en volgt de uitvoering van zijn aanbevelingen op. Daardoor kan het de kwaliteit van de informatie die het aan de parlementen bezorgt, verhogen en hun mogelijkheden om op te treden verbeteren.

De impact van de controles blijkt niet alleen uit het gevolg dat wordt gegeven aan de aanbevelingen die in de audits zijn opgenomen, maar ook uit de aandacht die de parlementsleden eraan besteden.

In 2015 hebben vertegenwoordigers van het Rekenhof 68 zittingen van de verschillende parlementen bijgewoond om vragen te beantwoorden over het begrotingsonderzoek, de boeken van het Rekenhof en de afzonderlijke verslagen.

3.3 Belangstelling van de media en derden voor de publicaties

Het Rekenhof geeft de primeur van zijn publicaties⁴⁰ aan de parlementen, aangezien het zijn opdracht is hen te informeren. Zijn publicaties worden vervolgens gratis ter beschikking gesteld op zijn website (www.rekenhof.be). Bij de meeste publicaties wordt ook een persbericht verspreid. De publicaties van het Rekenhof genieten belangstelling van de media. Het communicatiebeleid van de instelling wordt toegelicht op de website, onder de rubriek *Publicaties*.

⁴⁰ Zie bijlage 5 – Publicaties.

HOOFDSTUK 4

Internationale betrekkingen

Het Rekenhof werkt samen met de Europese Rekenkamer aan de controle van de uitgaven van de Europese Unie (EU), neemt deel aan de werkzaamheden van verschillende organisaties van hoge controle-instellingen (HCI's). Het ontvangt ook buitenlandse delegaties.

4.1 Europese Rekenkamer

De Europese Rekenkamer heeft in 2015 met het Belgische Rekenhof als waarnemer drie audits in België uitgevoerd in het kader van de zogenoemde *déclaration d'assurance* - DAS (het formele oordeel van de Rekenkamer over de betrouwbaarheid van de EU-rekeningen, alsook over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen). Twee audits betroffen respectievelijk de Universiteit Gent en de Katholieke Universiteit Leuven. Een andere controle had betrekking op het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling.

Naast de samenwerking op het vlak van de controle bestaat er een overlegstructuur voor de HCI's van de lidstaten van de Europese Unie, die hen de mogelijkheid biedt thema's van gemeenschappelijk belang in samenwerking met de Europese Rekenkamer te bespreken. Zo vond op 18 en 19 juni 2015 de vergadering van het Contactcomité van voorzitters van de HCI's van de EU in Riga (Letland) plaats en werd één vergadering van verbindingsofficiërs van de HCI's van de EU georganiseerd in Ljubljana (Slovenië) op 19 maart 2015.

Het Rekenhof is lid van het netwerk Verslagen van de nationale HCI's inzake het financieel management van Europese gelden, van de werkgroep Belasting over de Toegevoegde Waarde, van het netwerk Europa 2020, van het netwerk over het begrotingsbeleid en van de *Task Force European Public Sector Accounting Standards*.

4.2 Organisaties van hoge controle-instellingen

4.2.1 *International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI)*

Het Rekenhof heeft als lid bijgedragen aan de werkzaamheden van de subcommissie voor internecontrole-normen van INTOSAI, in het bijzonder een taakgroep belast met de voorbereiding van de herziening van bepaalde normen. Vertegenwoordigers van het Rekenhof namen deel aan de plenaire vergadering van de subcommissie (Boekarest, september 2015).

4.2.2 *European Organization of Supreme Audit Institutions (EUROSAI)*

Het Rekenhof is lid van het EUROSAI-bestuurscomité voor de periode 2011-2017 en nam in die hoedanigheid deel aan de werkzaamheden van dat comité en aan zijn jaarvergadering (Helsinki, maart 2015).

In het kader van het strategisch plan 2011-2017 van EUROSAI is het Rekenhof lid van het Goal Team 2 professionele normen en het Goal Team 3 kennisuitwisseling. In die hoedanigheid

heeft het in de loop van het jaar bijgedragen aan de uitvoering van de respectieve operationele plannen en hebben zijn vertegenwoordigers deelgenomen aan de vergaderingen van die Goal Teams (respectievelijk in Potsdam en Lissabon, oktober 2015). Het Rekenhof heeft in het kader van Goal Team 2 de leiding van de operationele samenwerking tussen EUROSAI en de Europese Confederatie van Instituten voor Interne Audit (ECIIA); zijn vertegenwoordigers namen deel aan de vergadering van het samenwerkingscomité (Madrid, april 2015) en de ECIIA-jaarconferentie (Parijs, september 2015).

Het Rekenhof heeft als lid deelgenomen aan de werkzaamheden van de EUROSAI-werkgroep voor informatietechnologie en van de subgroep *IT Self-assessment & IT Audit Self-assessment*; vertegenwoordigers namen deel aan de plenaire vergadering (Warschau, juli 2015) en aan een vergadering van genoemde subgroep (Bern, maart 2015). Personeelsleden van het Rekenhof hebben ook deelgenomen aan een EUROSAI-seminarie over open data (Amsterdam, november 2015). Het Rekenhof heeft eveneens als lid deelgenomen aan de activiteiten van de EUROSAI-werkgroep voor milieuaudit; zijn vertegenwoordigers namen deel aan de plenaire vergadering (Malta, oktober 2015) en aan een seminarie over audit van energiegerelateerde aangelegenheden (Tallinn, april 2015).

Ten slotte hebben twee jonge personeelsleden deelgenomen aan de tweede Young EUROSAI Conference (Jeruzalem, november 2015).

4.2.3 Association des institutions supérieures de contrôle des finances publiques ayant en commun l'usage du français (Aisccuf)

Het Rekenhof is sinds 1994 penningmeester van Aisccuf.

Op 5 en 6 november 2015 organiseerde het Rekenhof in Brussel de 7e algemene vergadering van Aisccuf. Die zou aanvankelijk plaatsvinden in Haïti in 2014, maar werd afgelast uit gezondheidsoverwegingen in verband met de Ebola-epidemie. De bijeenkomst stond in het teken van de 20e verjaardag van de vereniging. Vertegenwoordigers van 30 HCI's die er lid van zijn, alsook vertegenwoordigers van partnerinstellingen zoals de Europese Commissie, de Organisation internationale de la francophonie en het Internationaal Monetair Fonds, hebben er ervaringen uitgewisseld over het thema van onafhankelijkheid en transparantie ten dienste van de hedendaagse democratieën. De werkzaamheden resulteerden in de goedkeuring van een resolutie over de transparantie van de HCI's.

4.3 Controle van internationale organisaties of projecten

4.3.1 *Gezamenlijke organisatie voor samenwerking op defensiematerieelgebied (Organisation conjointe de coopération en matière d'armement – OCCAr)*

De OCCAr is een Europese intergouvernementele organisatie die in 1996 werd opgericht en die de samenwerking bij grote programma's van defensiematerieel vlotter wil laten verlopen. In 2014 telde OCCAr zes lidstaten: Frankrijk, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Italië, Spanje en België.

Een lid van het Rekenhof zit het college van rekeningcommissarissen van de OCCAr voor.

Het Rekenhof neemt deel aan de externe controle van het Airbus A400M-programma.

4.3.2 *F-16 – SAI Conference*

De rekenkamers van de Europese landen die deelnemen aan het coproductieprogramma van de F-16-vliegtuigen (Denemarken, Nederland, Portugal, België) hebben besloten in 2015 niet te vergaderen. Zoals afgesproken tijdens de laatste vergadering werden de rekenkamers per e-mail op de hoogte gehouden van de stand van zaken in het *F-16 Multinational Fighter Program*.

4.4 Buitenlandse delegaties

In 2015 heeft het Rekenhof 109 leden van 7 buitenlandse delegaties ontvangen die een werkbezoek brachten of een informatiestage volgden over zijn opdrachten, organisatie en werkmethodes.

HOOFDSTUK 5

Externe activiteiten

5.1 Deelname aan activiteiten georganiseerd door het Informatiecentrum voor het Bedrijfsrevisoraat (ICCI)

Op 12 november 2015 nam een vertegenwoordiger van het Rekenhof als spreker deel aan het seminarie over *Concept en mogelijkheden van single audit + casestudy wetgeving openbare aanbestedingen: een controlebenadering*.

Op 19 november 2015 namen vertegenwoordigers van het Rekenhof als sprekers deel aan het seminarie over *Performantie-audit in de openbare en de non-profitsector*.

5.2 Deelname aan activiteiten georganiseerd door universiteiten of onderwijsinstellingen

Vertegenwoordigers van het Rekenhof hebben uiteenzettingen gegeven over:

- de audit van het Rekenhof inzake de fiscale ruling tijdens een studieavond aan de Universiteit Hasselt (11 maart 2015);
- *Performance audits in the field of education* voor de studenten van de *International Master of Science in Social Policy Analysis by Leuven, Luxembourg and Associate Institutes (IMPALLA)* (17 maart 2015);
- de opdrachten en bevoegdheden van het Rekenhof aan de studenten *Finances publiques* aan de *université libre de Bruxelles* (29 april 2015) en aan de studenten *Gestion financière publique* aan de *université de Mons* (4 november 2015);
- de plaats van de evaluatie ten opzichte van andere instrumenten voor overheidsbeheer (9 oktober 2015) aan de studenten die een *certificat interuniversitaire en Évaluation des politiques publiques* wensten te behalen;
- de taken van het Rekenhof en de auditorale en rechtsprekende functie van de instelling tijdens een gastcollege aan de Universiteit Hasselt (23 november 2015);
- de controle van de goede besteding van overheidsgelden (9 december 2015) aan de studenten van de aan de *université catholique de Louvain* gegeven lessen *Évaluation des politiques publiques*;
- de controle van het beheer in de overheidssector aan de studenten van de aan het *ICHEC* gegeven lessen omtrent interne controle en de controle van openbare instellingen (17 december 2015).

Vertegenwoordigers van het Rekenhof hebben eveneens les gegeven over:

- *Performance auditing* in het kader van de opleiding *International Master of Science in Social Policy Analysis by Leuven, Luxembourg and Associate Institutes (IMPALLA)*;
- begrotingsrecht aan studenten administratieve wetenschappen en overheidsmanagement bij de *haute école Francisco Ferrer*;
- overheidsfinanciën van de federale entiteit en van de gedefedereerde entiteiten aan studenten overheidsmanagement van de *haute école de la province de Liège*.

Vertegenwoordigers van het Rekenhof hebben bovendien gefungeerd als lector van eindwerken en als assessor voor de evaluatie van scripties in het vlak van:

- boekhouding, fiscaliteit en management, geredigeerd door studenten van de haute école de la province de Liège;
- overheidsmanagement, geredigeerd in het kader van het opleidingscertificaat van overheidsmandatarissen bij de gemeenschappelijke *école d'administration commune* (bestuurschool) voor de Federatie Wallonië-Brussel en het Waals Gewest.

5.3 Subcommissie Rekenhof – Kamer van volksvertegenwoordigers, in samenwerking met het Centrum voor de Studie van het Europees Strafrecht

Tijdens het colloquium over *Corruptiebestrijding in België vandaag* op 27 maart 2015 georganiseerd door de Subcommissie Rekenhof – Kamer van volksvertegenwoordigers, in samenwerking met het Centrum voor de Studie van het Europees Strafrecht werd een uiteenzetting gegeven door een lid van het Rekenhof over het *Preventief toezicht in het kader van de corruptiebestrijding*.

5.4 Studiedag georganiseerd door het Vlaams Evaluatieplatform

Op 17 december 2015 nam een vertegenwoordiger van het Rekenhof deel aan het panelgesprek tijdens een studiedag over *Beleidsvaluatie, een terug- en vooruitblik op de praktijk* georganiseerd door het Vlaams Evaluatieplatform.

5.5 Belgisch-Nederlands politicologenetmaal georganiseerd door de Vereniging voor Politieke Wetenschappen en de Nederlandse Kring voor de Wetenschap der Politiek

Op 11 en 12 juni 2015 hebben vertegenwoordiger van het Rekenhof een uiteenzetting gegeven over Performantieaudits van het Rekenhof in een veranderende overheidscontext tijdens het Belgisch-Nederlands Politicologenetmaal.

5.6 Presentatie van verslagen van het Rekenhof op verzoek van derden

Op 26 februari 2015 presenteerde een vertegenwoordiger van het Rekenhof aan de Vlaamse Onderwijsinspectie het verslag van het Rekenhof over de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Op 27 februari 2015 presenteerde diezelfde vertegenwoordiger datzelfde verslag ook aan de *Directies Vrij Onderwijs (DIVO)*.

Op 26 april 2015 gaven vertegenwoordigers van het Rekenhof tijdens een hoorzitting van de Mineraad een uiteenzetting over het verslag van het Rekenhof over bescherming en herstel van grondwatervoorraden.

Op 31 augustus 2015 presenteerde een vertegenwoordiger van het Rekenhof aan de Vlaamse Onderwijsraad het verslag van het Rekenhof over de werkingsbudgetten voor het gewoon basis- en secundair onderwijs.

Op 18 september 2015 presenteerde diezelfde vertegenwoordiger datzelfde verslag ook tijdens de middagsessies van het Vlaams onderwijsministerie.

Op 19 november 2015 presenteerden vertegenwoordigers van het Rekenhof aan de Vlaamse Woonraad het verslag van het Rekenhof Sociale woningen: *beleid en financiering*.

5.7 Door de overheid georganiseerde studiedagen

Vertegenwoordigers van het Rekenhof hebben een voordracht gegeven:

- over het thema “Uitgaven en subsidies: van de begroting tot de vereffening in de nieuwe rijkscomptabiliteit”, in februari 2015, aan de onderzoekers van de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie van de gerechtelijke politie (directie van de bestrijding van de zware en georganiseerde criminaliteit);
- over het Rekenhof en de evaluatie van de interne controle evenals over de auditaanbevelingen met betrekking tot de fiscale administraties naar aanleiding van een studiedag die de FOD Financiën in mei 2015 had georganiseerd.

5.8 Uiteenzetting over overheidsopdrachten

Op 3 december 2015 namen ambtenaren van Audit Vlaanderen deel aan een interne opleiding *Update overheidsopdrachten*.

5.9 Bijdragen in verschillende publicaties

Twee medewerkers schreven een artikel over de toepassing van de internationale auditstandaarden ISA en ISSAI in de publieke sector⁴¹.

Een medewerker publiceerde een artikel over *Afstemming tussen het secundair onderwijs en de arbeidsmarkt*⁴² en over *De werkingsbudgetten voor het gewoon basis- en secundair onderwijs*⁴³.

41 L. Tydgat, *Materialiteit*, ICCI, 2015 - 3, p. 19-30.

M. De Wolf, *In aanmerking nemen van wet- en regelgeving bij de controle van financiële overzichten*, ICCI, 2015 - 3, p. 83-100.

42 A. De Brabandere, *Afstemming tussen het secundair onderwijs en de arbeidsmarkt*, *Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid*, nr. 4, 2014-2015, p. 95-101.

43 A. De Brabandere, *Werkingsbudgetten voor het gewoon basis en secundair onderwijs*, *Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid*, nr. 2-3, 2015-2016, p. 165-174.

Een medewerker van het Rekenhof is mede-editor van het Jaarboek Overheidsopdrachten⁴⁴. In de editie 2014-2015 werd zijn overzicht opgenomen van in 2013 en 2014 gepubliceerde rechtsleer⁴⁵, alsook een artikel over de relatie tussen de aanbestedende overheid en de aansprakelijkheid voor fouten in de opdrachtdocumenten⁴⁶. Het overzicht van de in 2014 gepubliceerde Europese en Belgische wet- en regelgeving met relevantie voor het overheidsopdrachtenrecht⁴⁷ is van de hand van twee andere medewerkers van het Rekenhof.

Voor genoemde mede-editor is ook medeauteur van een boek en een artikel over de Europese richtlijn overheidsopdrachten klassieke sectoren⁴⁸.

Twee medewerkers zijn medeauteur van een boek over de Europese richtlijn overheidsopdrachten klassieke sectoren⁴⁹.

44 C. De Koninck, P. Flamey, P. Thiel en B. Demeulenaere (eds.), *Jaarboek Overheidsopdrachten 2014-2015*, Brussel, EBP Publishers, 1184 p.

45 P. Flamey en C. De Koninck, *Overzicht van in 2014 gepubliceerde rechtsleer*, *Jaarboek Overheidsopdrachten 2014-2015*, p. 1053-1062.

46 P. Teerlinck, L. Galot en C. De Koninck, *De aanbestedende overheid en de aansprakelijkheid voor fouten in de opdrachtdocumenten*, *Jaarboek Overheidsopdrachten 2014-2015*, p. 653-680.

47 L. De Smet en F. De Cooman, *Overzicht van de in 2014 gepubliceerde Europese en Belgische wet- en regelgeving met relevantie voor het overheidsopdrachtenrecht*, *Jaarboek Overheidsopdrachten 2014-2015*, p. 27-54.

48 C. De Koninck en P. Flamey, *Europees Overheidsopdrachtenrecht. De Nieuwe Richtlijn Overheidsopdrachten Klassieke Sectoren 2014/24/EU. Tekst en Commentaar*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2015, 591 p.

C. De Koninck en P. Flamey, *De richtlijn overheidsopdrachten klassieke sectoren 2014/24/EU. Een vooruitblik op –alweer– een nieuwe overheidsopdrachtenwet!*, *Rechtskundig weekblad*, 2014-2015, p. 1282-1303.

49 C. De Koninck, W. Timmermans en Th. Ronse, *European Public Procurement Law. The Public Sector Procurement Directive 2014/24/EU explained through 145 judgments of the European Court of Justice*, Austin-Boston-Chicago-New York, Kluwer Law International, 2015, 1050 p.

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Begroting 2015 van het Rekenhof

Ontvangstenbegroting van 2015 (in duizend euro)

Code		Begroting
	Lopende ontvangsten	
1	Financiële opbrengsten	65,00
2	Eigen ontvangsten	0,40
3	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00
	<i>Totaal van de lopende ontvangsten</i>	65,40
	Kapitaalontvangsten	
4	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00
	<i>Totaal van de kapitaalontvangsten</i>	0,00
	Transferontvangsten	
5	Dotatie	49.491,00
	<i>Totaal van de transferontvangsten</i>	49.491,00
	Algemeen totaal	49.556,40

BIJLAGEN

Uitgavenbegroting van 2015 (in duizend euro)

Code		Begroting
Lopende uitgaven		
A	Leden van het Rekenhof	1.801,30
B	Personeel	45.915,00
D	Documentatie	180,00
E	Gebouwen	2.939,00
G	Uitrusting en onderhoud	44,90
H	Verbruiksgoederen	98,50
I	Post – Telecom	98,00
J	Informatica en Bureautica	625,00
L	Externe relaties	185,10
M	Wagenpark	22,00
N	Onvoorziene uitgaven	3,00
O	Externe medewerkers	70,00
Q	Internationale organisaties	7,50
U	Specifieke opdrachten	0,00
	<i>Totaal van de lopende uitgaven</i>	<i>51.989,30</i>
Kapitaaluitgaven		
EE	Gebouwen	66,00
GG	Uitrusting en onderhoud	118,00
JJ	Informatica en Bureautica	850,00
MM	Wagenpark	45,00
	<i>Totaal van de kapitaaluitgaven</i>	<i>1.079,00</i>
Transferuitgaven		
	Transferuitgaven	0,00
	<i>Totaal van de transferuitgaven</i>	<i>0,00</i>
Algemeen totaal		53.068,30

Bijlage 2 – Rekening 2014 van het Rekenhof

Ontvangstenrekening van 2014 (in duizend euro)

Code		Aangepaste ramingen	Gerealiseerde ontvangsten
Lopende ontvangsten			
1	Financiële opbrengsten	103,60	63,39
2	Eigen ontvangsten	0,40	0,00
3	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00	53,44
	<i>Totaal van de lopende ontvangsten</i>	<i>104,00</i>	<i>116,83</i>
Kapitaalontvangsten			
4	Diverse en toevallige ontvangsten	0,00	4,70
	<i>Totaal van de kapitaalontvangsten</i>	<i>0,00</i>	<i>4,70</i>
Transferontvangsten			
5	Dotatie	49.910,00	49.910,00
	<i>Totaal van de transferontvangsten</i>	<i>49.910,00</i>	<i>49.910,00</i>
	Algemeen totaal	50.014,00	50.031,53

BIJLAGEN

Uitgavenrekening van 2014 (in duizend euro)

Code		Aangepaste begroting	Aangerekende uitgaven
Lopende uitgaven			
A	Leden van het Rekenhof	1.794,50	1.749,23
B	Personeel	46.517,40	42.416,67
D	Documentatie	180,00	156,84
E	Gebouwen	3.230,00	2.384,44
G	Uitrusting en onderhoud	40,50	18,82
H	Verbruiksgoederen	113,00	73,86
I	Post – Telecom	110,00	79,77
J	Informatica en Bureautica	645,00	351,43
L	Externe relaties	172,60	88,76
M	Wagenpark	23,00	10,61
N	Onvoorziene uitgaven	3,00	0,00
O	Externe medewerkers	60,00	6,71
Q	Internationale organisaties	5,00	4,65
U	Specifieke opdrachten	0,00	0,00
	<i>Totaal van de lopende uitgaven</i>	<i>52.894,00</i>	<i>47.341,79</i>
Kapitaaluitgaven			
EE	Gebouwen	80,00	4,41
GG	Uitrusting en onderhoud	131,00	64,89
JJ	Informatica en Bureautica	660,00	519,12
MM	Wagenpark	45,00	0,00
	<i>Totaal van de kapitaaluitgaven</i>	<i>916,00</i>	<i>588,42</i>
Transferuitgaven			
	Transferuitgaven	0,00	0,00
	<i>Totaal van de transferuitgaven</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Algemeen totaal		53.810,00	47.930,21

Bijlage 3 – Opdracht als rekeningcommissaris van de leden van het Rekenhof

Overheidsbedrijf	Lid (Leden) van het Rekenhof	Wettelijke basis
Agentschap voor Buitenlandse Handel (ABH)	Hilde François	Wet van 18.12.2002, bijlage II, art. 13 (samenwerkingsakkoord van 24.05.2002)
Apetra	Jan Debucquoy	Wet van 26.01.2006, art. 37
Astrid	Franz Wascotte	Wet van 08.06.1992 (8), art. 18
Proximus	Pierre Rion Jan Debucquoy	Wet van 21.03.1991, art. 25
Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO)	Jozef Beckers	Wet van 03.11.2001, art. 5bis
Belgische Technische Coöperatie (BTC)	Jozef Beckers Didier Claisse	Wet van 21.12.1998, art. 29
Belgocontrol	Philippe Roland Ignace Desomer	Wet van 21.03.1991, art. 25
bpost	Philippe Roland Jozef Beckers	Wet van 21.03.1991, art. 25
Entreprise publique des technologies nouvelles de l'information et de la communication de la Communauté française (Etnic)	Didier Claisse	Decreet van 09.01.2003
Fonds du logement des familles nombreuses de Wallonie (FLW)	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 185bis
Fonds Ecoreuil de la Communauté française	Alain Bolly	Decreten van 20.06.2002 en 09.01.2003
Institut de la formation en cours de carrière (IFC) – Communauté française	Didier Claisse	Decreet van 09.01.2003
Nationale Loterij	Jan Debucquoy	Wetten van 22.07.1991 en 19.04.2002, art. 20
Infrabel en NMBS	Michel de Fays Rudi Moens	Wet van 21.03.1991, art. 25
HR Rail	Michel de Fays	Koninklijk besluit van 11.12.2013, art. 55
Office de la naissance et de l'enfance (ONE) – Communauté française	Didier Claisse	Decreet van 09.01.2003
Paleis voor Schone Kunsten	Franz Wascotte Rudi Moens	Wet van 07.05.1999, art. 15
Radio-télévision belge de la Communauté française (RTBF)	Franz Wascotte	Decreten van 14.07.1997 en 09.01.2003

BIJLAGEN

Overheidsbedrijf	Lid (Leden) van het Rekenhof	Wettelijke basis
Société publique de gestion de l'eau (SPGE) + Protectis (filiale de la SPGE) – Région wallonne	Alain Bolly	Gecoördineerde Waterwetboek van 03.03.2005, art. D 331
Société wallonne de financement complémentaire des infrastructures (Sofico)	Philippe Roland	Decreet van 10.03.1994, art. 10
Société wallonne des eaux (SWDE)	Pierre Rion	Gecoördineerde Waterwetboek van 03.03.2005, art. D 379
Société wallonne du crédit social (SWCS)	Alain Bolly	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 175.15
Société wallonne du logement (SWL)	Franz Wascotte	Waalse Huisvestingscode van 29.10.1998, art. 116

Bijlage 4 – Individueel inzage- en informatierecht

Leden van het federale parlement

Kamer van volksvertegenwoordigers

12.01.2015	Roel Deseyn	Betalingsachterstand inzake gerechtskosten
28.01.2015	Georges Gilkinet	Begroting 2015 – Subsidies aan OCMW's
13.02.2015	Jean-Marc Nollet en Stefaan Van Hecke	De fiscale regularisatie van na 2 januari 2014
02.03.2015	Benoît Hellings	Gevangenis van Haren
11.03.2015	Muriel Gerkens	Begrotingen en jaarverslagen van het eHealth-platform
17.03.2015	Roel Deseyn	Organisatie van de controleacties in de personenbelasting
25.03.2015	Georges Gilkinet en Kristof Calvo	Wetsontwerp tot verbetering van de werkgelegenheid
23.04.2015	Ahmed Laaouej en Stéphane Crusnière	Berekeningswijze van de nieuwe ramingen van de ontvangsten uit belastingen 2015 Gewestelijke opcentiemen Begrotingsaanpassing
29.04.2015	Jean-Marc Nollet	Fiscaliteit van de diamantsector
26.05.2015	Karin Temmerman	Documenten inzake begrotingscontrole
26.05.2015	Ahmed Laaouej en Stéphane Crusnière	Eerste begrotingsaanpassing 2015
27.05.2015	Ahmed Laaouej	Technische fiches van de begrotingsaanpassing 2015
17.06.2015	Koenraad Degroote	Interne audit Astrid NV
23.06.2015	Peter Dedecker	Informaticabedrijven van de overheid
16.10.2015	Kristien Van Vaerenbergh	Vivaqua
16.10.2015	Kristien Van Vaerenbergh	MIVB
16.10.2015	Kristien Van Vaerenbergh	Beliris
21.10.2015	Olivier Maingain	Gevangenis van Haren
28.10.2015	Karin Lalieux en David Geerts	Toewijzing van een consultancyopdracht aan Clifford Chance
30.10.2015	Vanessa Matz	Contracten betreffende juridische diensten gegund door minister Galant
27.11.2015	Ahmed Laaouej	Begroting 2016
30.11.2015	Karin Temmerman	Begrotingsonderzoek 2016
10.12.2015	Olivier Mangain	Overheidsopdracht FOD Mobiliteit/Clifford Chance

BIJLAGEN

Leden van het Vlaams Parlement

03.03.2015	Chris Janssens	Personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid - ontbossing in Vlaanderen
25.03.2015	Peter Van Rompuy	Vertraging bij grote infrastructuurwerken
04.09.2015	Bjorn Rzoska	Algemene rekeningen 2014 Vlaamse Gemeenschap
18.09.2015	Karl Vanlouwe	Subsidies Vlaamse Gemeenschap
18.09.2015	Karl Vanlouwe	Subsidies Vlaams Brusselfonds

Leden van het Parlement van de Franse Gemeenschap

02.02.2015	Françoise Bertieaux	Contribution de la responsabilisation pension de la Communauté française
------------	---------------------	--

Leden van het Waals Parlement

24.03.2015	Pierre-Yves Jeholet	Comptes de la Société de gestion et de participation (Sogepa)
------------	---------------------	---

Leden van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement

09.03.2015	Cieltje Van Achter	Citroënsite
27.05.2015	Arnaud Pinxteren	Verslagen van het Rekenhof over het Agentschap Net Brussel en zijn filialen
08.12.2015	Liesbet Dhaene	Dotatie aan de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie

Bijlage 5 – Publicaties

Federale Staat

Boek van het Rekenhof

- 168e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 2 – juli 2015
- Boek 2015 over de sociale zekerheid - globale beheren en openbare instellingen van de sociale zekerheid - oktober 2015
- 172e Boek van het Rekenhof, volumes I (commentaar) en II (tabellen) – oktober 2015
- 169e Boek van het Rekenhof, bijvoegsel 1 – december 2015

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd in het Boek van het Rekenhof

- Boeking van personeelsuitgaven en -ontvangsten van het algemeen bestuur – fase 1
- Evolutie van het personeelsbestand van het federaal openbaar nut
- Inventarisatie van de deelnemingen in internationale instellingen en buitenlandse ondernemingen
- Inventaris en boeking van de voorraden van de federale Staat
- nv Credibe: Financiële aspecten en maatschappelijke opdracht
- nv FIF-FSI: Financiële aspecten en maatschappelijke opdracht
- Financiële impact van de steunmaatregelen genomen in het kader van de financiële crisis en om de financiële stabiliteit van de eurozone te garanderen
- Organisatie van de interne-auditactiviteiten bij de federale overheid
- Dienst Interne Audit en Inspectie van de FOD Binnenlandse Zaken
- Interne controle op de aankopen bij de FOD P&O, de FOD Buitenlandse Zaken en Fedict
- Gunning en uitvoering van overheidsopdrachten van diensten
- Overeenstemming van de uitgaven voor de elektronische stemming
- Naleving van de wetgeving over preventie van arbeidsongevallen bij de federale overheid
- Pensioenen wegens lichamelijke ongeschiktheid bij federale ambtenaren – Rol van de werkgevers en van Medex

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd in het Boek over de Sociale Zekerheid

- Openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ): opvolging van de interne-auditfunctie
- Openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ): overeenstemming van de rekeningen-courant
- Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV): indexering van de uitgaven voor de ziekteverzekering
- DIBISS: oprichting van de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels
- Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden (HVKZ): beheer en organisatie

BIJLAGEN

- Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie (RJV): uitbetaling van vakantiegelden
- Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ): verminderde bijdragen voor de aanvullende pensioenen van werknemers
- SIGeDIS vzw (Sociale Individuele Gegevens – Données Individuelles Sociales): financiering van de projecten

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd als afzonderlijk verslag

- Organisatie van de controleacties in de personenbelasting – januari 2015
- Werving en selectie bij de federale politie – februari 2015
- Goederenvervoer over de weg – handhaving van de regelgeving – februari 2015
- HR-audit van het gerechtspersoneel – april 2015
- Minnelijke schikkingen bij fiscale misdrijven – mei 2015
- Accijnzen op tabaksproducten – juli 2015
- Fonds voor de Beroepsziekten: vergoedingstermijnen – Opvolgingsaudit – juli 2015
- Evaluatie van de interne controle van de DGD van de FOD Buitenlandse Zaken – augustus 2015
- Handvest van de sociaal verzekerde: bescherming van de pensioenrechten van de ambtenaar – augustus 2015
- De Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) – september 2015
- Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) – november 2015
- HR-audit bij de FOD Mobiliteit en Vervoer – november 2015

Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse provincies

Boek van het Rekenhof

- Rekeningenboek over 2014 – oktober 2015

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd in het Boek van het Rekenhof

- Toepassing ESR2010 door de Vlaamse overheid
- Kas- en schuldbeheer van de Vlaamse overheid
- Budgettaire impact van alternatieve financieringsprojecten
- Beheer van huuruitgaven door het agentschap Facilitair Bedrijf
- Vorderingsaldo van de Vlaamse lokale overheden en engagementen van Vlaanderen in het kader van het stabiliteitsprogramma
- Verwerking en transparantie van de stromen binnen de Vlaamse Belastingdienst
- Transparantie en financiële impact van de activiteiten van de Participatiemaatschappij Vlaanderen
- Studentenvoorzieningen bij de hogescholen

- Uitvoering van de armoede- en schuldbemiddelingsdecreten
- Projectsubsidies bij de agentschappen met rechtspersoonlijkheid in het beleidsdomein Welzijn Volksgezondheid en Gezin (WVG)
- Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek: wisselwerking tussen het agentschap en het Eigen Vermogen
- Renovatie-, verbeterings- en aanpassingspremies in Vlaanderen

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd als afzonderlijk verslag

- Sociale woningen: beleid en financiering – april 2015
- Werkingsbudgetten voor het gewoon basis- en secundair onderwijs – juni 2015
- Exportbevordering door Flanders Investment and Trade (FIT) – augustus 2015
- Innovatief Aanbesteden – december 2015

Activiteitenverslag

- Activiteitenverslag van het Rekenhof over 2014 – mei 2015

Andere verslagen

- Achtste voortgangsrapportage over het Masterplan 2020 – juni 2015
- Controle van de rekeningen 2011-2014 van Gimvindus nv – september 2015
- Controle van de rekeningen 2011-2014 van de Vlaamse Milieuholding nv – september 2015
- Negende voortgangsrapportage over het Masterplan 2020 – december 2015
- Meerjarenraming 2016-2021: raming impact van de zesde staatshervorming – december 2015

Duitstalige Gemeenschap

Boek van het Rekenhof

- Kontrollbericht des Rechnungshofes 2014 - Dem Parlament der Deutschsprachigen Gemeinschaft vorgelegter 26. Bericht - oktober 2015

Franse Gemeenschap

Boek van het Rekenhof

- 25e Cahier d'observations adressé au Parlement de la Communauté française, fascicule II – oktober 2015
- 27e Cahier d'observations adressé au Parlement de la Communauté française – januari 2016

BIJLAGEN

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd in het Boek van het Rekenhof

- Inventaire des biens immeubles (hors enseignement)
- Hautes écoles organisées par la Communauté française – Nouveau cadre budgétaire et comptable – Marchés publics
- La reconnaissance de l'expérience utile dans l'enseignement – Audit de suivi

Waals Gewest en Waalse provincies

Boek van het Rekenhof

- 24e Cahier d'observations adressé au Parlement wallon, fascicule II – augustus 2015
- 25e Cahier d'observations adressé au Parlement wallon, fascicule II – november 2015
- 27e Cahier d'observations adressé au Parlement wallon – januari 2016

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd in het Boek van het Rekenhof

- Procédures de réalisation des dépenses dans les provinces wallonnes
- Les subventions dans le cadre des aides à la promotion de l'emploi – Audit de suivi

Audits waarvan de resultaten zijn gepubliceerd als afzonderlijk verslag

- Les contrôles de la qualité des travaux d'entretien du réseau routier et autoroutier de la Région wallonne - Audit de suivi - november 2015
- Taxes, contributions et redevances sur les prélèvements et déversements d'eaux – december 2015

Franse Gemeenschapscommissie

Voorafbeelding van de uitslagen van de uitvoering van de begroting

- Préfiguration des résultats de l'exécution du budget de la Commission communautaire française pour l'année 2014 – mei 2015

Er bestaat ook een Franse versie van dit verslag.
Il existe aussi une version française de ce rapport.

U kunt dit rapport raadplegen of downloaden op de website van het Rekenhof.

WETTELIJK DEPOT
D/2016/1128/17

PREPRESS, DRUK EN FOTOGRAFIE
Centrale drukkerij van de Kamer van volksvertegenwoordigers

ADRES
Rekenhof
Regentschapsstraat 2
B-1000 Brussel

TEL.
+32 2 551 81 11

FAX
+32 2 551 86 22

www.rekenhof.be